

GLASNIK

reformacije

Broj 2, 2017.

MATTHIA
VLACIC
ILIRIC

MATTHIAS
FLACIUS
ILLYRICUS

POVIJEST

Sola Scriptura

IZVJEŠTAJI

Bili smo u Češkoj

ZDRAVLJE

Orašasti plodovi

*Protestantska
reformacija
U HRVATSKIM
KRAJEVIMA*

GLASNIK

reformacije

U OVOM BROJU DONOSI:

SOLA SCRIPTURA SAMO BIBLIJA _____	4
NAČELA PROTESTANTIZMA ZA DANAŠNJE VRIJEME _____	10
VALDENZI-ZABORAVLJENI PRETHODNICI REFORMACIJE _____	14
PROTESTANTSKA REFORMACIJA U HRVATSKIM KRAJEVIMA _____	16
UPRAVLJATI SA SVOJE DVIJE KUNE _____	21
BILI SMO U ČEŠKOJ! _____	24
LJETNI DUHOVNI SABOR _____	26
ORAŠASTI PLODOVI U SLUŽBI ZDRAVLJA _____	28

GLASNIK reformacije

Glasilo Reformnog pokreta
adventista sedmog dana

God. LXIII
Broj 2

Izlazi tri puta godišnje

ISSN 1333-1655

Odgovorni urednik:
Mladen Aradski

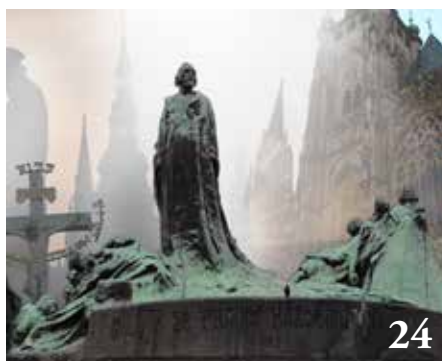
Grafička priprema i dizajn:
Goran Anđelić

U GLASNIKU REFORMACIJE izlaze članci biblijsko-religioznog, moralno-poučnog i zdravstvenog sadržaja te izvještaji o misionarskoj djelatnosti naše crkve širom svijeta.

Rukopise, prijedloge, priloge i eventualne promjene adresa šalžite na adresu:

GLASNIK REFORMACIJE
Ribnička 12, 10000 Zagreb
Tel/faks: (01) 36 34 067
e-mail: info@rpsd.hr

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske, Kl. ozn. 612-10/93-01-161, Ur. broj: 532-03-1/7-93-01, od 23. veljače 1993., Glasnik Reformacije ne podliježe plaćanju osnovnog poreza na promet.

4**22****24****28**

2017. godina, obljetnica je događaja koji su mijenjali svijet.

Prije 60 godina, 1957.g. lansiran je po prvi put u Zemljinu orbitu umjetni satelit. Bio je to mali sovjetski satelit Sputnjik 1, koji je 3 mjeseca kružio oko Zemlje.

Prije točno 100 godina, 1917.g. Oktobarska revolucija obilježila je početak ere komunizma kojeg će prihvatiti milijuni diljem svijeta te će tako postati osnova za ideološke sukobe i političke podjele koje su obilježile 20. stoljeće.

A 1867.godine, dakle prije 150 godina, Karl Marx je objavio svoju najpoznatiju knjigu 'Kapital' koja je sedamdesetih godina prošlog stoljeća, za skoro dvije trećine svjetskog stanovništva imala status gotovo svete knjige.

Ako idemo 500 godina u prošlost dolazimo do 1517. g. koja je godina početka velikih religioznih promjena, ali i podjela u kršćanskoj Europi.

Te je godine njemački katolički svećenik i teolog Martin Luther javno istupio protiv zabluda i nebiblijskih učenja svoje Crkve. Izvjesivši 95 teza na vratima Wittenberške crkve, posebno je osudio prodaju oprostajnica (indulgencija), koje su se masovno prodavale uz papino odobrenje. Definirao je osnovna načela koja su stremila povratku na izvorno kršćanstvo. Tim se činom javno i otvoreno suprotstavio Crkvi i papi koji nije trpio kritiku niti drugačija vjerovanja pa su ubrzo i on i njegove pristalice izopćeni iz Crkve.

Njegov istup i nepokolebljivi stav pokrenuo je u desetljećima koja su slijedila dramatične vjerske promjene koje dosežu do današnjeg dana. Luther se zato smatra začetnikom protestantske reformacije koja je kroz stoljeća vršila snažan utjecaj kako na vjernike tako i na društvo u cjelini.

Tako i 500 godina nakon njegovog znakovitog čina, taj korak potiče različite pisce, novinare, vjernike pa i nevjernike da komentiraju i ocjenjuju posljedice reformacije. Statistika kaže da u svijetu danas ima više stotina milijuna vjernika koji se izjašnjavaju protestantima.

Kao vjernici koji slijede osnovna vjerska načela za koja se Martin Luther zauzimao dobro je razmotriti što ta načela znače suvremenim kršćanima, a posebno onima koji striktno slijede glavno načelo reformacije-Sola Scriptura-samo Pismo.

Uz godišnjicu početka protestantske reformacije nužno je spomenuti i godišnjicu nastanka Valdenškog pokreta, koji je započeo 1177.godine u Francuskoj. Dakle, prije 840 godina nastao je snažan reformacijski pokret kojeg mnogi povjesničari smatraju pretečom protestantske reformacije. Stoga, u godini kad se prisjećamo Martina Luthera, prisjećamo se i pobožnih Valdenza te prvih reformatora u hrvatskim krajevima.

Vojo Lukić

Uvod

Nekadašnji augustinski redovnik i profesor teologije na Wittenberškom sveučilištu, Martin Luther, pojavio se na Wormskom saboru 18. travnja 1521. godine. Ovo je bio treći izlazak pred Carsku skupštinu, kojom je predsjedavao car Karlo V. i na kojem su prisustvovali njemački plemenitaši te crkveni dostojanstvenici. Luther se pojavio da odbije ili potvrdi "krivovjerja", koja su se nalazila u njegovim knjigama i traktatima. Nakon što je pažljivo i sposobno odgovorio na optužbe predsjedavajućem službeniku, Johannu Ecku, Luther je pak izrekao najprije na njemačkom a zatim na latinskom svoje završne riječi:

"Ne budem li bio uvjeren svjedočanstvom Pisma ili zdravim razumom (jer ja ne vjerujem samo papi ili koncilima, jer je dobro poznato da su oni često radili greške i sami sebi bili kontradiktorni), ostajem na Spisima koje sam citirao i moja savjest je vezana za Božju Riječ. Ja ne mogu i neću opozvati ništa, jer nije sigurno niti ispravno ići protiv savjesti. Neka mi Bog pomogne. Amen."¹

Odluka Martina Luthera, donesena u to kritično vrijeme postala je, kako je napisao Lord Acton, "čin najveće težine i važnosti u našoj povijesti." Lutherove riječi su bile usmjerene da potresu same temelje Rimokatoličke crkve i Rimskog carstva. Štoviše, one će imati i odlučujući utjecaj na smjer Protestantske Reformacije i cijele Zapadne civilizacije. Značenje Lutherovih riječi na taj povijesni trenutak ne može se ispravno procijeniti ako ne otkrijemo njihovo istinsko značenje.

Bliže istražujući, u njihovoj samoj srži, mi vidimo priznanje čovjeka, čija savjest nije i ne može biti vezana ljudskom riječju, već samo Božjom Riječju. Bez obzira tko je taj čovjek ili koja je ta zajednica ljudi.

Izjave najpoznatijih ljudi i najviših crkvenih vijeća su ipak "ljudske tradicije," i kao takve, one se mogu pokazati pogrešne ili sklone pogreškama. Vječna sudbina ljudske duše ne može biti povjerena takvom autoritetu. Ljudi trebaju nešto više, bolje, mnogo pouzdanije. Taj sigurni temelj može biti pronađen samo u najdragocjenijoj Riječi Boga živoga.

Načelo pozvano od strane Martina Luthera na Wormskom saboru, da je Sveto Pismo i samo Pismo najviši autoritet po svim pitanjima nauke i prakse, je poznat pod svojim latinskim imenom sola scriptura ("samo Pismo"). Ovaj princip nije izmislio Martin Luther nego

je to uvijek bila lozinka samog Isusa Krista i Njegovih istinskih sljedbenika.

Židovstvo i izvor božanskog autoriteta

Kad promatramo povijest božanskog otkrivenja i ljudskog odgovora na to otkrivenje, prvo u Starom, a zatim u Novozavjetnom periodu, možemo promotriti veoma sličan uzorak. Božje posebno otkrivenje ljudskom rodu je bilo prvotno sačuvano i prenošeno iz generacije u generaciju u usmenom obliku. Tek s Mojsijem to posebno otkrivenje, Božja Riječ, predana ljudskom rodu, počela je dobivati pisani oblik. Djelo započeto s Mojsijem su nastavili Božji vjerni glasnogovornici – Starozavjetni proroci, koji su napravili uz Zakon (Tora) dva naknadna, potpuno nadahnuta literarna tijela poznata u Židovstvu kao Proroci (Nebi'im ili Nevi'im) i Pisma (Ketubim ili Ketuvim). Na tu podjelu u kanonu Starog Zavjeta se Krist referirao u Luki 24:44, "da sve mora biti ispunjeno, što je bilo zapisano u Mojsijevom zakonu, i u prorocima, i u psalmima, što se tiče Mene."

Zatim, povratkom Židova iz Babilonskog ropstva u njihovu domovinu, nastalo je novo razdoblje u povijesti Starozavjetnog kanona. Taj se period zove "međuzavjetni period" kod Protestanata i "deuterokanonski period" kod katolika i pravoslavnih kršćana. Zauzima period od oko 400 godina, od službe posljednjeg proroka Starog Zavjeta, Malahije (oko 420. pr. Krista) do pojave Ivana Krstitelja u ranom prvom stoljeću. U Protestantској zajednici ovaj period se naziva još i "400 tih godina." Budući da se glas živih proroka nije čuo i budući da su se Židovi osjećali ugroženima od neprijateljske helenske (grčke) kulture, duhovna praznina, nastala odsutnošću priznatih proroka je bila popunjena novim izvorom autoriteta.

Tijekom tog kritičnog perioda nova religijska klasa je stupila na scenu – pismoznanci. Oni su za sebe tvrdili da pripadaju nasljednoj liniji pisca Ezre, spomenutog u Ezri 7:6 kao "vješt pismoznancu u Zakonu Mojsijevu." Prvotno, prva uloga pismoznancu je bila čitati i inter-

pretirati Toru (Božji Zakon). Ali, malo po malo, interpretacija pismoznancu je postala usmena tradicija za koju se tvrdilo da potiče od Mojsijevog vremena.

Pismoznanci su tvrdili da Pisani Zakon (Tora) nije bio dovoljan i da mu je trebalo dodati "usmenu Toru" za koju su oni bili najpouzdaniji izlagači i glavni tumači. Učenja ili tradicije znamenitih pismoznancu i mudraca, kasnije zvanih rabina, bile su usmeno prenošene s jedne generacije na drugu i postupno su se proširile. Mnogi farizeji su pripadali klasi pismoznancu, ali ne svi. Nakon razorenja Hrama, Jeruzalemskog pada, i raspršenja Židova (nakon 70. godine), ove usmene tradicije su bile sakupljene, zajedno složene i predane da se zapišu (između 200. i 600. godine). Konačni rezultat ovog dugog procesa je bilo stvaranje Talmuda, vrsnog teksta rabinskog Židovstva.²

Čak i običan čitatelj Novog Zavjeta može lako otkriti da Isus iz Nazareta nije bio dobro prihvaćen od strane Židovskih rabina Njegovog vremena (ili njihovih nasljednika u kasnijim godinama). Nešto oštroumniji čitatelji Biblije će brzo uočiti da jedan od glavnih razloga odbijanja Isusa i Njegovih učenja od strane rabina se može naći u Isusovom odbacivanju rabinskih usmenih predaja. Isus je učio da je vrhovni vjerski autoritet pohranjen samo u jednom izvoru božanskog otkrivenja – tadašnje postojeće Pismo (Stari Zavjet): "On mu reče, Što je pisano u Zakonu? Kako čitaš?" (Luka 10:26). Uistinu, Židovski rabini su priznavali da su Starozavjetni spisi izvor božanskog otkrivenja i duhovnog autoriteta, ali Pismo nije bilo samo. Za njih Pismo nije bilo dovolj-

no. Trebalo je biti tumačeno i dodano njihovom usmenom tradicijom. No, to dvoje nije moglo biti usklađeno. Ljudske tradicije su izokrenule i poništile Božju Riječ. "Tada su Isusu došli pismoznanci i farizeji iz Jeruzalema, govoreći: Zašto tvoji učenici prestupaju tradiciju starješina? jer oni ne peru svoje ruke kad jedu kruh. Ali On Im je odgovorio: Zašto vi isto prestupate Božju zapovijed svojom tradicijom?" (Matej 15:1-3)

Kristovi apostoli i izvor autoriteta

U propovijedi na Gori Krist je rekao da je pravednost pismoznancu i farizeja nedovoljna za ulazak u kraljevstvo nebesko (Matej 5:20). Veći dio Isusove propovijedi je bio u suprotnosti s interpretacijom Zakona od strane pismoznancu, dajući pritom istinsko obrazloženje Zakona kako je mislio božanski Zakonodavac (stihovi 21-48). Pred kraj svoje službe, Isus je temeljito optužio pismoznance za njihovo licemjerstvo (Matej 23.). Pismoznanci, čiji je navodni cilj bio sačuvati Riječ, zapravo su nju poništili tradicijama koje su prenosili: "Učinivši Božju Riječ bez ikakvog učinka kroz vašu tradiciju, koju ste donijeli: I mnoge takve slične stvari činite... Ipak, uzalud me štujete, učeći nauke ljudskih zapovijedi" (Marko 7:13,7)

TALMUD

Cilj ovog članka ne dopušta nam da izložimo detaljniju povijest razvoja Novozavjetnog kanona. Možemo ukratko reći da božanski nadahnutost svjedočanstvo apostola i njihovih

najbližih suradnika za Riječ koja je postala tijelo, je prvotno bilo sačuvano i prenošeno uglavnom usmeno. Ovdje možemo vidjeti jasnu paralelu sa Starim Zavjetom, gdje je usmena tradicija također prethodila Mojsijevim i proročkim spisima. Prolaskom vremena, apostoli nisu samo starili, oni su se isto susreli s vjerojatnošću da će umrijeti mučeničkom smrću. Da bi sačuvali svjedočanstvo apostola, preživjeli učenici i njihovi pomoćnici od povjerenja, počeli su stvarati pismeni izvještaj Isusovih riječi i djela (vidi Luka 1:1-4). Oni su se isto uključili u pisanje povijesnog izvještaja o nastanku, doktrinarnom razvoju i evanđeoskoj službi Kršćanske crkve (Djela 1:1-3). Apostoli su bili osposobljeni za taj rad djelovanjem Svetog Duha prema Kristovom obećanju u Ivanu 14:26. "Ali Utješitelj, koji je Sveti Duh, kojega će Otac poslati u moje ime, On će vas naučiti svemu, i podsjetiti vas na sve, što sam vam rekao." U isto vrijeme, ili najvjerojatnije prije nego su se evanđelja počela zapisivati, apostoli su pisali pisma nekim lokalnim crkvama, baveći se njihovim različitim potrebama. Ti apostolski spisi su vrlo rano bili prepoznati kao nadahnuti i stavljeni su uz Spise Starog Zavjeta. Apostol

Pavao kaže za svoje spise da imaju božansko nadahnuće i doktrinarni autoritet. (1. Korinćanima 2:10, 13; 14:37; 2. Korinćanima 13:3). Apostol Petar potiče svoje čitatelje da pazе na riječi Kristovih apostola isto kao i na riječi proroka: "Da pazite na riječi koje su prije bile kazane preko svetih proroka, i na zapovijedi nas apostola Gospodina i Spasitelja" -2. Petrova 3:2. On je kasnije priznao Pavlove poslanice za potpuno nadahnute i istog autoriteta kao Starozavjetni Spisi.

U 2.Petrovoj 3:15, 16 Petar je upozorio one koji izokreću neke teže dijelove Pavlovih poslanica: "koje oni koji su neuki i nestabilni izvrću, kao što to čine i s drugim spisima, na njihovo vlastito uništenje." Riječ prevedena "spisi" ovdje (gr. graphas) je riječ koja se u Novom Zavjetu isključivo odnosi na Starozavjetne spise.

Istina je da su spisi nekih tzv. "apostolskih otaca" kružili među ranim Kršćanima. Ali čak su i ranocrkvene vođe i autori jasno razlikovali njihove spise od spisa Kristovih apostola. Ignacije, npr., oko 110. godine, piše, "Ja vam ne zapovijedam kao Petar i Pavao; oni su bili apostoli, a ja osuđenik; oni su bili slobodni, ja sam i do sada rob."³

Novozavjetni kanon, koji sadrži 27 nadahnutih knjiga, postupno se razvio ali na veoma sigurnim temeljima.

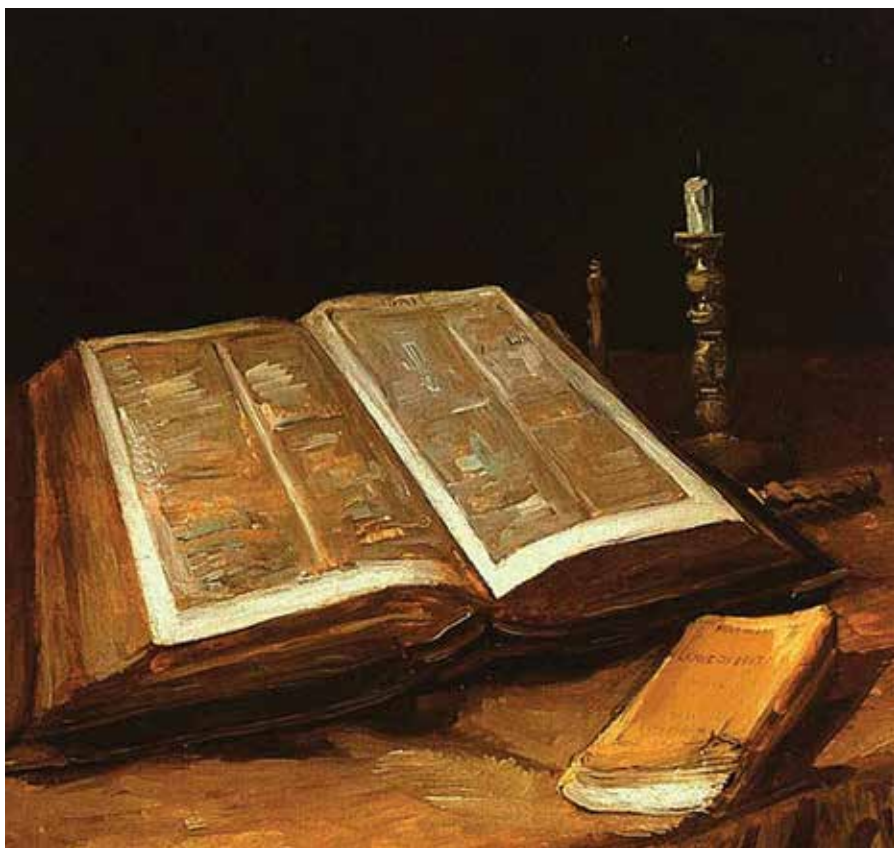
Srednjovjekovna crkva i izvor božanskog autoriteta

Uzevši u obzir da je kršćanska crkva imala obilnu mogućnost da uči iz primjera Židova i njihovog duhovnog pada kao nacije, mi ne možemo ne biti začuđeni kako je crkva ponavljala pogrešku Židova i priznala ljudskim tradicijama istu razinu autoriteta kao i pisanoj Božjoj Riječi. Što je u povijesti kršćanskih doktrina postalo poznato kao "tradicija" ima veoma dugu i složenu povijest. Ovdje se možemo samo usmjeriti prema nekim važnim točkama. Riječ "tradicija" (gr. paradosis) se pojavljuje oko 13 puta u Novom Zavjetu u prilično različitim kontekstima. Većinom se riječ "tradicija" odnosi na tradicije (učenja i prakse) Židova ili njihovih starješina (Matej 15:2, 3, 6; Marko 7:3, 5, 8, 9, 13). U svim ovim slučajevima Isus ne odobrava ove tradicije jer su suprotne Božjoj Riječi.

Postoje samo tri mjesta gdje apostol Pavle spominje "tradicije" u pozitivnom smislu. 1. Korinćanima 11:2;

2. Solunjanima 2:15; i 3:6. Omiljeni tekst onih Kršćana koji podržavaju tradiciju kao izvor autoriteta je 2. Solunjanima 2:15: "Dakle, braćo, stojte čvrsto, i držite tradicije kojima ste bili učeni, bilo riječju ili našom poslanicom." Da li ovaj tekst stavlja tradiciju učenu "riječju" (usmeno) u istu kategoriju kao one učene "našom poslanicom"? Da bi odgovorili na ovo pitanje mi moramo pažljivo razmotriti kontekst. Prvo, mi odmah priznajemo da se u ovom slučaju apostol bavi doktrinarnim pitanjima, posebice pogrešnim solunskim vjerovanjem, proširenim nekim nepravilnim poslanicama, da je Gospodinov povratak bio tada veoma blizu. Pavle upozorava Solunjane da ne budu nepažljivi, nego da se ponašaju odgovorno tako da ispravno provjeravaju njegova pisma.

Drugo, čak i najgorljiviji branitelj principa sola scriptura ne bi mogao osporiti da je Pavle učio Solunjane mnoge stvari usmeno, i da su te izgovorene

“Učinivši Božju Riječ bez ikakvog učinka kroz vašu tradiciju, koju ste donijeli: I mnoge takve slične stvari činite... Ipak, uzalud me štuju, učeći nauke ljudskih zapovijedi”

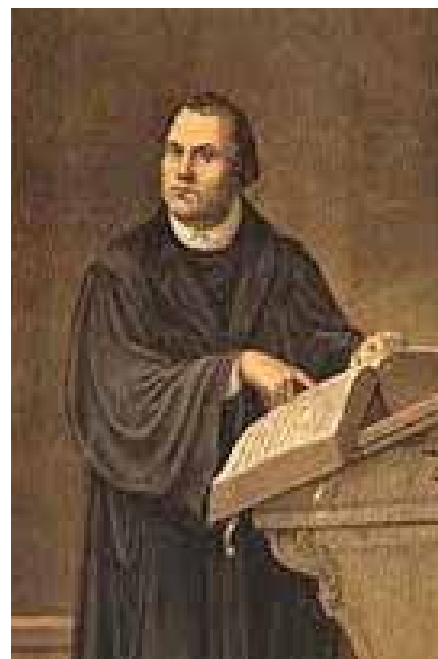
riječi nosile pun apostolski autoritet. Ali, središnje pitanje pred nama je slijedeće: Je li ta usmena tradicija (učenje) apostola Pavla bila usmeno nepogrješivo sačuvana? Ništa u Bibliji ne ukazuje da je tradicija predana Solunjanima nepogrješivo sačuvana za nas igdje osim u samom Pismu.

Štoviše, Pavle je zapovijedao Solunjanima da ne prihvaćaju ikakvu tradiciju kroz izvještaje druge ili treće ruke već da prime kao nepogrješivu istinu samo što su čuli direktno s njegovih vlastitih usa-

na. Ovdje nema mjesta za crkvenu tradiciju prenesenu preko palih ljudskih bića kroz tisuće godina.

31. listopada 2017. označava 500-tu godišnjicu zabijanja 95 Teza na crkvu u Wittenbergu. Martin Luther je bio odlučan da vidi podržavanje Pisma više nego ljudske tradicije. Ali on nije bio prvi koji je imao takvu revnost za tu stvar. Apostol Pavle je bio veoma zabrinut ispraviti sklonost Solunjana skretanju s puta zbog lažnih poslanica i lažne tradicije. Od samog početka Solunjani nisu odgovorili evanđeoskoj poruci onako plemenito kao oni iz Bereje, koji su “primili riječ sa svom spremnošću uma i pretraživali su pisma svakodnevno, da li su te stvari zaista takve.” (Djela 17:11).

Berejci su provjerili istinitost čak i apostolskih učenja uspoređujući ih sa Spisima Starog Zavjeta. Oni su imali prioritetno pravo: Pismo je vrhovno pravilo vjere po kojemu sve drugo treba biti provjereno. Kakvu razliku mi vidimo među onim religioznim tijelima, koji se protive principu sola scriptura: Oni zabranjuju svojim redovnim članovima da uzimaju pristup Berejaca! Njima je rečeno da crkva kroz svoj učiteljski ured (Magisterium) i preko svojih biskupa širi jedino istinito i nepogrješivo razumijevanje Pisma.

Tradicionalni katolički stav o doktrinarnom autoritetu

Klasičnu definiciju tradicije u Katoličkoj crkvi je izrazio Vincent od Lérins u 5. stoljeću. Prema ovoj definiciji, tradicija crkve je vjera, koja je univerzalna (izjašnjena cijelom crkvom u svijetu), drevna (deklarirana vjera i prakticirana od strane pobožnih predaka i otaca), i vjera, koja je priznata od svih ili barem od većine biskupa i učitelja.

Koncil u Trentu

Na Koncilu u Trentu, koji se održao u 25 sjednica od 1545. do 1563., Protu-reformacija je oblikovala i izrazila svoja poricanja načela Protestantske reformacije. Četvrta sjednica (8. travnja 1546.) je donijela Dekret po pitanju Kanonskih Spisa. Dekret glasi: "Vidjevši jasno da ova istina i disciplina [Evandjelja], sadržana u pisanim knjigama i u nepisanoj tradiciji, koju su apostoli primili od samog Krista ili od samih apostola diktiranjem Svetog Duha, došla je sve do nas, prenesena kao iz ruke u ruku."⁴

Kako je crkva trebala promatrati ovaj kombinirani izvor autoriteta - Pismo i tradicija – izraženo je u sljedećoj rečenici: "(Sinod) slijedeći primjere ortodoksnih otaca, prima i poštuje s jednakom privrženosti pobožnosti i poštovanja sve knjige Starog i Novog Zavjeta - vidjevši da je jedan Bog autor obiju - kao i rečene tradicije...kao diktirane, ili Kristovim vlastitim riječima ili Svetim Duhom, sačuvane u Katoličkoj crkvi stalnom predajom."⁵

Što se tiče tumačenja Pisma, Koncil je tvrdio: "Nadalje, da bi se zadržali uznemireni duhovi, tvrdi se da nitko neće, oslanjajući se na svoje vlastito umijeće – po pitanju vjere i morala što

se tiče popravljanja Kršćanske doktrine – izokretati Sveto Pismo vlastitom smislu, uzeti si za pravo tumačiti rečeno Sveto Pismo suprotno smislu, kojeg je sveta majka Crkva držala i drži, čije je da prosudi istinski smisao i interpretaciju Svetog Pisma"⁶

Koncil je dalje naredio da se Latinska Vulgata smatra kao jedina autentična verzija Svetog Pisma:

"Nadalje, isti sveti Sinod... naređuje i objavljuje da se spomenuto staro i vulgatno izdanje, koje je kroz produženo korištenje toliko mnogo godina bilo odobreno u Crkvi, bilo u javnim lekcijama, raspravama, propovijedima i izlaganjima, smatra autentičnim; i da se nitko ne smije usuditi ili uzeti si za pravo odbiti ga pod bilo kojim izgovorom."⁷ Da bi se osiguralo, da će ovaj dekret biti ozbiljno shvaćen, Koncil je prijetio kaznom za prijestupnike. "Prekršitelji će biti poznati preko njihovih službenika, i biti kažnjeni kaznama uspostavljenim zakonom."⁸

Mi ne moramo nagađati o kaznama koje je Koncil imao na umu. Ovaj isti koncil je 1415. (na Koncilu u Konstanci) osudio Jana Husa za krivovjer-

stvo i predao ga u ruke civilnim vlastima da ga spale na lomači.

Rimokatolička crkva je ponovno potvrdila svoj stav po pitanju Pisma i tradicije kao jednakim izvorima autoriteta i po pitanju tumačenja Pisma više od 3 stoljeća kasnije na Vatikanском Koncilu 1870., gdje je pitanje crkvene tradicije bilo dalje pojačano s učenjem o papskoj nepogrješivosti i apsolutizmu. Rimokatolička pozicija po pitanju izvora doktrinarnog autoriteta u crkvi može se sažeti u tri dijela: Pismo je tlo ili predmet Crkvene interpretacije; tradicija je crkveno živuće tumačenje Pisma kroz stoljeća; i Magisterij (učiteljski ured Crkve) je crkveni organ koji ga tumači.

Protestanti ponovno otkrivaju princip sola scriptura

Protestanti i katolici u temelju se slažu da je Pismo u biti dovoljno, ili da Biblija u suštinskom smislu, sadrži sve spasonosne istine božanskog otkrivenja. Ali kada se dođe do službene dostatnosti Pisma ili do pitanja je li Pismo samo po sebi dovoljno za dostignuće znanja o spasonosnoj vjeri, sloga se završava.

Westminsterska sinoda 1646.

Katolička crkva drži da za sredstvo ispravnog razumijevanja Svetog Pisma, Crkva mora posegnuti prema svojoj živoj Tradiciji – npr. nepogrješivo tumačenje apostolskog depositum fidei (depozit vjere). I ovo tumačenje se garantira od strane, kako se smatra, nepogrješivog Magisterija.

Naprotiv, protestantsko vjerovanje da je Sveto Pismo dovoljno i u suštinskom i u službenom smislu učiniti nekoga mudrim za spasenje je bilo majstorski sročeno i pažljivo uklopljeno u Westminsterskoj vjeroispovijedi Čl. IV–X:

Članak VI: “Sav Božji savjet što se tiče svih stvari potrebnih za Njegovu vlastitu slavu, čovjekovo spasenje, vjeru i život, je ili izričito položeno u Pismo, ili kao dobra i nužna posljedica može biti izvučeno iz Pisma: ka čemu se u bilo koje vrijeme ništa ne treba dodati, bilo otkrivenjima Duha ili ljudskim tradicijama.

Ništa manje, mi priznajemo da je unutarnje prosvjetljenje Božjim Duhom potrebno za spasonosno razumijevanje onih stvari koje su otkrivene u Riječi.”⁹ S poštovanjem prema tumačenju Pisma, ovo Protestantsko vjerovanje potvrđuje službenu dovoljnost Pisma, jasno izjavljujući pravilo, da Pismo, kroz prosvjetljenje Svetog Duha, tumači Pismo.

Članak VII: “Sve stvari u Pismu nisu odmah jasne po sebi, niti odmah jasne svima; ipak, one stvari koje su nužne za spasenje znati, vjerovati i držati, tako su jasno predstavljene i otvorene na nekom mjestu u Pismu ili drugom, da ne samo učeni, nego i neuki, zbog korištenja jednostavnih sredstava, mogu dosegnuti njihovo dovoljno razumijevanje.”¹⁰

Članak IX: “Nepogrješivo pravilo tumačenja Pisma, je Pismo samo za sebe; i zato, kad postoji pitanje o istinskom i punom smislu bilo kojeg Pisma (koje nije višestruko, nego jedno), ono mora biti istraženo i objašnjeno drugim mjestima koje govore jasnije.”¹¹

Veliko pravilo Protestantske reformacije da je Biblija i samo Biblija vrhovno pravilo naše vjere i test za sve doktrine i prakse, svijetli u 10. članku:

Sola Scriptura Samo Pismo

“Vrhovni Sudac, kojim će se svi religijski sukobi završiti, i kojim će svi dekreti koncila, mišljenja drevnih pisaca, ljudskih nauka, i duhova ponaosob biti ispitani, i u Čijoj ćemo se odluci smiriti, ne može biti nitko drugi osim Svetog Duha koji govori u Pismu.”¹²

Kako visoko i jasno su rani Reformatori cijenili Pismo, stavljajući ga iznad bilo kojeg crkvenog vjerovanja, može se vidjeti u njihovoj spremnosti da pregledaju i isprave svoje vjerovanje ako bi Bog, kroz Svetog Duha i njihovo nastavljeno proučavanje Biblije, dao više svijetla njihovom putu. Prvo Bazelsko ispovijedanje vjere (1534.) završava ovom rečenicom: “Mi podređujemo ovo Ispovijedanje prosudbi božanskog Pisma, i spremni smo, uvijek zahvalno slušati Boga i Njegovu Riječ ako budemo ispravljani Svetim Pismom.”¹³

Zdravo nasljedstvo

Za Reformatore Biblija je nekontrolirani regulator. Princip sola scriptura—da je Pismo i samo Pismo vrhovno pravilo vjere - postalo je jedno od tri, četiri ili pet velikih “sola” Reformacije.

Dok se sola fide (samo vjera) i sola gratia (samo milost) smatraju suštinskim principima Reformacije, sola scriptura je postao službeni stup reformacijske vjere, te bio ugrađen u samim temeljima Protestantske reformacije. Rani Adventisti Sedmog Dana, kao istinski nasljednici velikih protestantskih reformatora, potvrđuju

i podržavaju veliki princip sola scriptura. Sljedeće izjave ranih adventista su u potpunom suglasju s ranom reformatorskom mišlju: “Kršćanstvo ima mnogo šire značenje nego što su mu mnogi dosad pridavali. To nije vjerovanje. Ono je Riječ Onoga koji živi i ostaje zauvijek. Ono je živo, pokretljivo načelo, koje obuzima um, srce, motive i cijelog čovjeka. Kršćanstvo, o, da barem doživimo iskustvo njegovog djelovanja! Ono je životno, osobno iskustvo, koje podiže i oplemenjuje cijelog čovjeka.”¹⁴

“Biblija i samo Biblija, treba biti naše vjerovanje, jedina sveza našeg jedinstva.”¹⁵

Literatura

1 Martin Brecht. Martin Luther. Trans. James L. Schaaf, Philadelphia: Fortress Press, 1985–93, 1:460.

2 Jacob Birger Neusner. “Talmud” and Gerhardsson, “Tradition.” Web. <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/14213-talmud>.

3 Ignatius, To the Romans 4.3; compare the attitude toward the apostles in 1 Clement 42:1, 2; 44:1, 2 [a.d. 95]; Ignatius, To the Magnesians 7:1; 13:1, 2; et al.

4 J. Waterworth (ed. and trans.), The Council of Trent, London: Dolman, 1848, pp. 17–21.

5 Isto

6 Isto

7 Isto

8 Isto

9 Philip Schaff. The Creeds of Christendom, vol. 3, pp. 603, 604.

10 Isto, pp. 604–606.

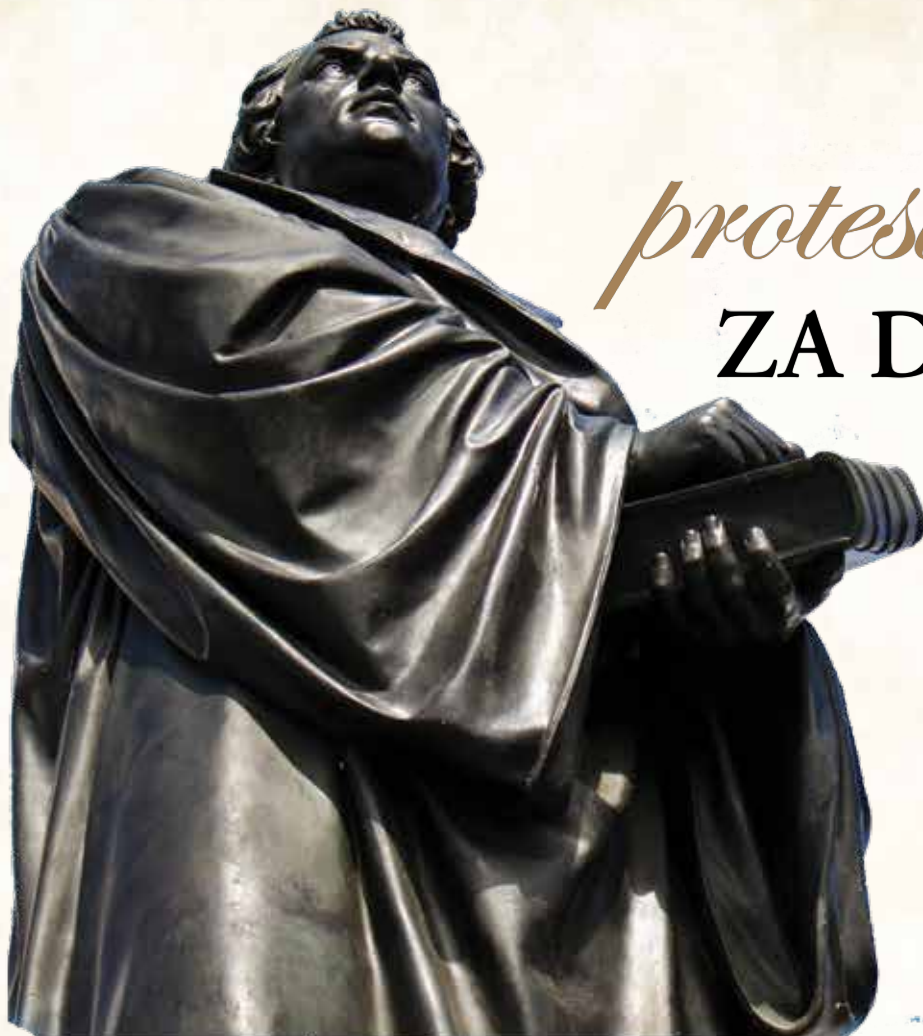
11 Isto

12 Isto

13 Isto, vol. 1, p. 387.

14 Testimonies to Ministers, pp. 421, 422.

15 Selected Messages, bk. 1, p. 416.

NAČELA *protestantizma* ZA DANAŠNJE VRIJEME

P. D. Laušević

Sloboda savjesti

Na iznenađenje kralja, kada su kneževi vidjeli premisu na kojoj je kompromis zasnovan, odmah su djelovali po vjeri. I koja je to bila premisa? Premisa je bila pravo crkve ili vladara da u bilo kojoj mjeri vladaju savješću drugih. Iako se samim reformatorima davala religijska sloboda, ovim činom ona se davala ne kao njihovo pravo već kao posebna naklonost. Za sve koji nisu bili dio ovog dogovora, princip je bio kako savjest nema svoje mjesto i kako su crkvene vođe nepogrešivi suci i treba im se pokoriti pod svaku cijenu. Svaka neposlušnost je zločin koji se kažnjava tamnicom i lomačom.

„Oni bi prije bili spremni žrtvovati sve, čak i svoje kneževine, svoje krune i svoje živote. ‚Odbacimo taj edikt‘, rekli su kneževi. ‚U pitanjima savjesti većina nema nikakvu vlast.‘ Poslanici su izjavili: ...‘ Dužnost je države štiti slobodu savjesti i tu je granica njezina autoriteta u vjerskim pitanjima. Svaka svjetovna vlast koja pokušava određivati ili nametati vjerske propise gazi ono načelo za koje su se tako plemenito borili evangelistički kršćani.“⁴

Bit protestantizma je pravo osobe da se vlada po svojoj savjesti. U pitanjima

ustanka, neka se spriječi daljnje širenje reformacije, neka se ne dira u sporna pitanja, neka se ne sprječava služba mise i neka se ne dopušta rimokatolicima da primaju luteranstvo.‘ To je rješenje sabor izglasao, na veliko zadovoljstvo papinskih svećenika i prelata.“³

Ovakva zabrana propovijedanja je potpuno suprotna Spasiteljevom nalogu: „Idite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svakome stvorenu.“ (Marko 16:15)

Naš Bog bi žrtvovao sve za samo jednu izgubljenu dušu. Ova ljubav prema propalom čovječanstvu prikazana je u prisposobi izgubljene ovice. (Vidi Luka 15,4-7.)

Od prijatelja reformacije se zahtijevalo da se odjednom pokore ograničenjima i zabrani propovijedanja Božje riječi svim narodima na zemlji. Činilo se da će se nade svijeta ugasi. Koliko je naizgled razboritih izgovora za pokoravanje i kompromis, budući im je zajamčeno slobodno korištenje svoje religije. Koliko će opasnosti izbjeći popuštanjem!

Hrabrost, vjera i odlučnost tih Božjih ljudi donijele su kasnijim stoljećima slobodu misli i savjesti. Njihov prosvjed (protest) dao je pripadnicima reformirane crkve naziv ‚protestanti‘.¹

Gušenje religijskih sloboda

„Usprkos Wormskom ediktu koji je Luthera stavio izvan zakona i zabranio njegovo učenje, vjerska snošljivost i dalje je postojala u carstvu. Božanska providnost obuzdavala je sile koje su se protivile istini. Karlo V. odlučio je ugušiti reformaciju, ali svaki put kad bi podigao ruku protiv nje, prilike su ga prisilile da zadrži udarac.“²

„Napokon je predložen sljedeći kompromis: ‚Tamo gdje reformacija još nije provedena, Wormski se edikt treba strogo primjenjivati, a ondje gdje ga je narod odbacio i gdje mu se ne bi pokorio bez opasnosti da dođe do

koja se tiču religije, savjest je važnija od bilo kog crkvenog ili zakonodavnog tijela. Ovo nije privilegija dana pojedincima, već Bogom dano pravo svakoj osobi rođenoj na ovom svijetu. Nije pravo države da propisuje zakone o ovome, jer se radi o temeljnom pravu.

U pitanjima koja se tiču religije, savjest je važnija od bilo kog crkvenog ili zakonodavnog tijela. Ovo nije privilegija dana pojedincima, već Bogom dano pravo svakoj osobi rođenoj na ovom svijetu. Nije pravo države da propisuje zakone o ovome, jer se radi o temeljnom pravu. (upadljivo izdvojen, važan tekst, postavljen u jednom stupcu)

Edukacija savjesti

Moramo uočiti kako nema svatko dobru savjest. Pojedine osobe su uprljale svoju savjest:

„Sve je čisto čistima, a okaljanima i nevjernima ništa nije čisto, nego su im okaljani i razum i savjest.“ (Tit 1:15)

Iako smo rođeni u ovom svijetu grijeha i naša prirodna sklonost je od početka pobuna, Bog daje nešto posebno svakoj osobi rođenoj na ovoj planeti. Na samim vratim edenskog vrta kada su naši praroditelji bivali izbačeni, Bog je rekao: „I neprijateljstvo zamećem između tebe i žene, i između tvog sjemena i njezina sjemena: on će ti potirati glavu, a ti ćeš mu potirati petu.“ (Postanak 3:15)

Ovo neprijateljstvo ili mržnja nije normalna. Ona nije nešto prirodno. Ali Bog nam daje priliku tako što uvodi element mržnje između nas i stare zmijske, đavola, kako bi bili u poziciji donijeti odluku bez miješanja velikog neprijatelja.

Bog također dovodi element vjere u svako ljudsko biće. Pavao nam govori, „nego mislite trijezno, kako je komu Bog odmjerio mjeru vjere.“ (Rimljanima 12:3)

Bog na početku svakome daje mjeru vjere. Bez ove mjere vjere mi nikada ne bi imali mogućnost vjerovati u nevidljivi svijet. Samo zbog toga što je ova vjera postavljena u ljudsko srce

mi možemo propovijedati nevjernom svijetu. Možemo govoriti s ateistom, s idolopoklonikom, pa ipak, na neki nama nepoznat način, principi istine počinju živjeti u njegovoj duši i osoba uzvjeruje. Razlog tome je što Bog stavlja vjeru u srce.

Zbog ove vjere i elementa mržnje između nas i Sotone, imamo savjest koja djeluje kao sistem ranog upozoravanja u našoj duši. Možemo njegovati vjeru i gledati je kako raste ili ju možemo uništiti. To je naš izbor. Ako počnemo uništavati našu Bogom danu vjeru i kompromitirati element mržnje koji je unesen, mi onečišćavamo našu savjest. Zato apostol izjavljuje, „Sve je čisto čistima, a okaljanima i nevjernima ništa nije čisto, nego su im okaljani i razum i savjest.“ (Tit 1:15)

Ako nastavljamo prljati našu savjest, taj sustav upozorenja, on konačno postaje zla savjest. Zato nas se poziva da budemo „očišćeni u srcima od zle savjesti“ (Hebrejima 10:22)

Prirodno smo rođeni sa savješću koja nas upozorava što je dobro, a što loše. Ako gajimo zlo, naša savjest postaje uprljana ili čak skroz zla, i ne možemo joj vjerovati da nas dalje vodi.

Kao što Božji narod postaje zapečaćen ili siguran u istini tako da iz nje više ne može biti pomaknut, tako i oni koji onečišćuju svoju savjest djelima grijeha te ostaju uporni u svojim krivim djelima dobivaju zlu savjest. Kada konačno postanu odlučni u svom zlu, krajnji rezultat je ožigosana (spržena) savjest. Jednom kada je savjest ožigosana, za njih više nema nade za spasenje. Oni su dio klase kojoj ništa više ne može pomoći. „Nemoguće je naime one koji su jednom prosvijetljeni i okusili dar nebeski, i postali dionici Duha Svetoga, i okusili dobru Božju riječ i sile budućega svijeta, pa otpali, opet obnavljati na pokajanje kad sami sebi ponovno razapinju Sina Božjega i izvrgavaju ga javnom ruglu.“ (Hebrejima 6,4-6)

Kako se nečija savjest može promijeniti koristeći Božju metodu obraćenja, bez da se krše prava savjesti?

„Jer: Svaki koji zazove ime Gospodnje, bit će spašen.“ (Rimljanima 10:13)

Prvi korak je pozvati ime Božje za spasenje. Božji način mijenjanja zle savjesti je da ju poduči kroz propovijedanje. O kakvom se propovijedanju govori? To nije bilo koja vrsta propovijedanja. To propovijedanje i propovjednici moraju biti poslani od Boga da nose Njegovu poruku, dobru vijest evanđelja ovom grijehom pogođenom svijetu.

Trebaju li ovi propovjednici prisiljavati savjest? Trebaju li na silu činiti promjene u životima ljudi? NE! Što ima moć zaustaviti osobu sa zlom savješću i dati mu priliku da svjesno odabere spasenje? Sila potreba za promjenu zle savjesti u dobru savjest nalazi se u propovijedanju Božje riječi onako kako je zapisana u Svetom Pismu. Iz ovog će razloga, oni koji zaista imaju duh protestantizma, citirati mnoge Biblijske dijelove u svom propovijedanju poruke evanđelja. Pisma imaju moć promijeniti život kroz pridobivanje volje pojedinca

Rođenje protestantizma

Vratimo se do vjernih pojedinaca koji su sudjelovali na državnom Saboru u Speyeru 1529. Umjesto da prihvate odluku vladajućih, kršćanski knezovi izdali su Protest koji je postao temeljno načelo ljudi kasnije poznato po nazivu protestanti (ime su dobili zbog protesta). Pročitajmo dio protesta: “

„Protestiramo ovim pismom pred Bogom, našim jedinim Stvoriteljem, Braniteljem, Otkupiteljem i Spasiteljem koji će nam jednom suditi, te izjavljujemo pred svim ljudima i stvorenjima da mi i naše pristaše ni na koji način ne pristajemo na predloženi dekret u svemu onome što je protiv Boga, protiv Njegove svete riječi ili što se protivi našoj čistoj savjesti i spasenju naših duša.“⁵

Kako su hrabri bili ovi ljudi u tako opasnom vremenu! Bili su voljni usprotiviti se kralju i svim vladarima kako bi ostali vjerni pisanoj riječi Božjoj, koja je učila i mijenjala njihovu savjest, govoreći: „Odlučni

smo, milošću Božjom, održati čisto i jedino propovijedanje Njegove riječi, onako kako je zapisana u knjigama Starog i Novog Zavjeta, bez dodavanja bilo čega suprotnog. Ova riječ je jedina istina; siguran vodič svih učenja i cijelog života, i ne može nas nikada iznevjeriti ili prevariti. Onaj koji gradi na ovom temelju stajat će nasuprot svoj moći pakla, dok će sve ljudske taštine koje mu stoje nasuprot pasti pred licem Božjim.’

„Odbacujemo stoga taj jaram koji nam se nameće. Istodobno očekujemo da će njegovo carsko veličanstvo postupati s nama kao što dolikuje kršćanskom knezu koji Boga ljubi iznad svega. Izjavljujemo, sa svoje strane, da ćemo gajiti prema njemu i prema vama, plemenita gospodo, svaku ljubav i pažnju, što smatramo svojom pravednom i zakonskom dužnošću.“⁶

Pod velikim pritiskom da naprave kompromis, oni su ipak bili spremni ponašati se kao kršćani. Uvjerili su vođe u vladi kako će, u svim drugim područjima koja se ne dodiruju njihovog odnosa s Bogom, biti njihove vjerne sluge.

„Načela toga čuvenog Protesta čine srž protestantizma (...) Taj je protest bio usmjeren protiv dvaju ljudskih

zloraba u vjerskim stvarima: protiv upletanja građanske vlasti u pitanje vjere te protiv samovoljnog autoriteta crkve. Protestantizam, umjesto ovih zloraba, uzdiže moć savjesti iznad državne vlasti te autoritet Božje Riječi iznad autoriteta crkve.“⁷

Poštivanje autoriteta

Iskustvo apostola dan nakon Pedesetnice jasno prikazuje odnos savjesti prema zemaljskom autoritetu. Nakon što im je bilo zabranjeno propovijedati u ime Isusovo, ovi prvi kršćani dovedeni su pred vjersko vijeće pod optužbom da su govorili o Isusu. Veliki svećenik ih je upitao. „Nismo li vam strogo zapovjedili da ne naučavate u to ime? A vi ste, evo, napunili Jeruzalem tim svojim naukom i hoćete na nas navući krv toga čovjeka. A Petar i apostoli, odgovorivši, rekoše: »Trebalo se većma pokoravati Bogu nego ljudima!« Djela 5:28, 29

Istina je da trebamo poštivati vlasti koje je Bog postavio na ovoj zemlji. Bog je taj koji postavlja vladare naroda. (Pogledaj Danijel 2:20, 21). Bog uvijek nadzire one koji vladaju narodima.

Budući da Bog upravlja ovim stvarima, kako se mi trebamo ponašati prema onima kojima je Bog dao autoritet? „Svaka duša neka se podlaže

višim vlastima. Jer nema vlasti osim od Boga, a vlasti koje postoje, od Boga su postavljene. Zato, tko se suprotstavlja vlasti, Božjoj se odredbi protivi; a koji se protive, primit će osudu na se. Vladari naime nisu strah za djela dobra, nego za zla.“ Rimljanima 13:1-3.

Ipak, moć i autoritet onih koji su na vlasti ne odnose se kontrolu savjesti. Naša je veza s Bogom uvijek na prvom mjestu. Vladari su pod istim vrhovnim autoritetom kao i bilo koje drugo stvoreno biće. Kad postoji razlika između onoga što Bog govori i onoga što osoba s autoritetom kaže, možemo reći zajedno s apostolom Petrom: „Više trebamo Boga slušati nego li ljude.“ Kada ljudi s autoritetom izdaju zapovijedi koje su u suprotnosti s Božjim zakonom, grijeh je izvršavati takve zapovijedi.

Spremni umrijeti za vjeru

Principi slobode savjesti tako su duboko bili ukorijenjeni u ovim pobornicima slobode u 16. stoljeću, da je jedan od njih formulirao čuvenu Augsbuškú konfesiju (ispovijest vjere). „Ako to traži čast Isusa Krista, moga Spasitelja, spreman sam odreći se svoga imetka i svoga života. Radije ću se odreći svojih podanika i svoje kneževine, radije ću otići iz svoje domovine samo sa štapom u ruci, radije

ću zarađivati sredstva za svoj opstanak brišući prašinu s obuće stranaca nego prihvatiti drugi nauk nego što je ovaj sadržan u ovoj izjavi. 'Takva je bila vjera i neustrašivost tih Božjih ljudi.'⁸

Prosvjednici iz 1529. godine potvrđivali su ne samo svoje pravo da vjeruju i prakticiraju istinu sami, već također potpunu slobodu da svoja uvjerenja o istini slobodno govore svakom ljudskom biću.

Temelj vjere

U naše vrijeme postoji veliko odvajanje od učenja i propisa protestantskih reformatora. Danas postoji velika potreba za povratkom ovim protestantskim principima—slobodi savjesti i Bibliji—samo Bibliji—kao pravilu vjere i dužnosti. Temelj naše vjere nije glasanje većine ili odluka jednog vođe, već Svetog Pisma. Ako želim znati što vjerovati, sve što trebam učiniti jer okrenuti se stranicama Božje riječi. „Svako je Pismo od Boga nadahnuto i korisno za poučavanje, za prijekor, za popravljavanje, za odgajanje u pravednosti.“ -2. Timoteju 3:16.

Kako se približavamo vrhuncu povijesti ovog svijeta, "Bog će još uvijek imati narod na zemlji koji drži Bibliju, i samo Bibliju, kao mjerilo svih učenja i temelj svake reforme. Mišljenja učenih ljudi, zaključci znanosti, odluke crkvenih vijeća, brojne i proturječne poput crkava koje zastupaju, glas većine—niti jedno od ovoga ne bi trebalo biti dokaz za ili protiv bilo koje točke vjere. Prije nego prihvatimo bilo koje učenje ili pravilo, trebamo tražiti jasno 'Ovako Govori Gospod' koji ga potvrđuje.

Tajna snage

Što je dalo ovim slabim, smrtnim ljudskim bićima snagu da stanu nasuprot najvećih ljudi svijeta, da stanu protiv svih sila zla?

„Iz skrovitog mjesta molitve došla je sila koja je u doba reformacije potresla svijet. Tamo, u svetom pouzdanju, Božje su sluge položile svoje noge na stijenu Božjih obećanja. Tijekom duhovne borbe u Augsburgu nije prošao ni jedan dan a da Luther nije

proveo najmanje tri sata u molitvi, a ti su sati bili odvojeni od vremena koje je bilo najpogodnije za proučavanje.“⁹

Koliko je važna molitva? Koliko je važna zajednica sa Zapovjednikom našeg spasenja, s Onim koji vodi rat protiv zloga? Isus govori: „Bdijte i molite da ne dođete u iskušenje! Duh je, doduše, voljan, ali je tijelo slabo.“ Matej 26:41.

Trebamo prepoznati koliko smo slabi i kako se ne možemo boriti s ovim bijesnim neprijateljem. Ipak, iako smo slabi, postoji izvor snage koju možemo dobiti koja čini smrtnika natprirodnim, slaboga nepobjedivim. Iz ovoga razloga, trebamo se „moliti bez prestanka!“ -1. Solunjanima 5:17.

Ovo ne znači klečati satima. To znači stalno održavati kanal komunikacije između nas i Boga. Razgovarati s Bogom dok vozimo, zagovarati s Njim dok hodamo, slušati Njegov glas u svim dnevnim aktivnostima.

„Često nam se čini da se ne možemo oduprijeti iskušenjima, ali to je zato što zanemarujemo molitvu i proučavanje Biblije, pa se u trenutku iskušenja ne možemo odmah sjetiti Božjih obećanja i dočekati Sotonu naoružani riječima Svetog pisma.“¹⁰

Molitva povezana s ispravnim proučavanjem Biblije i voljom da poslušamo Gospoda čini slaboga nadčovjekom. Postajemo dionici božanske prirode. „Time su nam darovana vrlo velika i dragocjena obećanja, da po njima postanete

zajedničari božanske naravi umakavši pokvarenosti koja je u svijetu zbog požude.“ 2.Petrova 1:4.

Naša jedina nada za pobjedu je u potpunom nepovjerenju prema sebi i potpunom predanju Isusu kao našem osobnom Spasitelju kao što je prikazan u Pismima istine.

Jesi li i ti protestant?

Moj dragi prijatelju, moje pitanje za tebe je: „Jesi li ti protestant?“ Ne mislim samo po imenu—budući da je protestantizam postao samo jedan od mnogih -izama na zemlji. U nekim mjestima protestanti i katolici uzimaju oružje da bi se borili protiv ideje koju zastupa druga strana. Neki vođe ih pozivaju u borbu i oni odlaze dati svoj život zbog zamisli čovjeka, bez razmišljanja o tome što čine. Razvili su mržnju za suprotnu stranu i nazivaju se protestantima bez da imaju spoznaju za što se protestantizam zaista borio. Ne govorimo o tom tipu protestanta. Takav nema poimanje dubine „Jer je Bog tako ljubio svijet, da je predao svojega jedinorođenog Sina, da svaki, koji vjeruje u njega, ne pogine, nego ima život vječni.“ Ivan 3:16.

Da, Bog voli svaku osobu koja je ikada živjela na ovoj zemlji i Njegova je želja sve ih spasiti. To znači da ne možemo uzimati oružje u ime religije.

Jesi li protestant poput ovih vjernih ljudi koji su branili istinu 1529. godine? Jesi li vođen pismom tako da su ti točke vjere koju imaš tako jasne da si voljan umrijeti za vjeru? Je li tvoja savjest tako naučena riječju istine da ima čistu svrhu? Pozivam vas danas da napravite ovaj izbor. Baš sad, izaberite Božju riječ iznad svega drugoga, čak i iznad života samoga.

Literatura:

- 1 Velika borba, str. 197.
- 2 Velika borba, str. 197.
- 3 Velika borba, str. 199.
- 4 Velika borba, str. 201.
- 5 Velika borba, str. 202, 203.
- 6 Velika borba, str. 203.
- 7 Velika borba, str. 203, 204.
- 8 Velika borba, str. 207.
- 9 Velika borba, str. 210.
- 10 Velika borba, str. 600.

Valdenzi- ZABORAVLJENI PRETHODNICI REFORMACIJE

Povijest reformacije ne počinje strogo 1517.g. kad je Martin Luther prikucao 95 teza na vrata Wittenberške crkve u kojima je osudio zablude u učenju i praksi Rimske crkve.

Stoljećima prije, bilo je pojedinaca i pokreta koji su pokušavali mijenjati Katoličku crkvu. Neki su ostali u njoj, npr. Franjo Asiški, koji je osnovao novi crkveni red i uklopio se u sustav, dok su drugi, izašavši iz nje bivali nemilosrdno progonjeni.

Samo jedan takav srednjovjekovni protestni pokret izvan crkve preživio je do danas. Oko 1177. godine osnovan Valdenski pokret, kroz više stoljeća progonstva, skoro istrijebljen, danas u Italiji broji nešto više od 30 000 članova.

Njegovim osnivačem smatra se Pierre Valdo, bogati trgovac iz

Liona u Francuskoj, koji je dio svoje imovine podijelio i živio skromno, a dijelom je financirao prijevod Biblije na narodni jezik.

Osnovna obilježja Valdenza bila su: važnost osobnog proučavanja Svetog Pisma, važnost priznanja grijeha, širenje evanđelja preko propovjednika-laika, život u dragovoljnom siromaštvu bez osobne imovine (prema primjeru apostolske crkve kad su vjernici imali zajedničku imovinu). Ovakav uvjerljiv način života privukao je mnoge iskrene vjernike pokretu. Čitajući Evanđelja i poslanice na materinjem jeziku, razumijevajući izvornu istinu o spasenju bez crkvenih tradicijskih dodataka, mnogi vjernici zahvaćeni misionarskim žarom postaju misionari i propovjednici-laici pa time uskoro postaju smetnja katoličkoj crkvi čiji su svećenici sebi pripisivali isključivo pravo da uče i propovijedaju. Svećenstvo se osjećalo naročito ugroženo od Valdenskih propovjednika-laika koji su svojim skromnim životom bili sušta suprotnost sjajnim odorama i raskošnom životu svećenika Katoličke crkve.

Crkva nije mirovala i već 1183. godine Valdenze protjeruju iz Liona, a sljedeće godine papa Lucije III. na koncilu u Veroni proglašava Valdenze hereticima (krivovjercima). Izopćeni iz crkve, nepoželjni u vlastitoj zemlji, sele u susjedne zemlje: Italiju, Njemačku i Austriju pa i dalje, do Češke, Slovačke i Poljske. Tu su osnivali crkvene zajednice i lokalnom stanovništvu prenijeli svoja vjerovanja. Ponovila se povijest prvih kršćana koji su, progonjeni iz Judeje u druge zemlje, nosili i vijest Evanđelja u nove krajeve.

Prepoznavši ovaj pokret kao ozbiljnu prijetnju, Katolička crkva je stoljećima, svako toliko, pokretala brutalna progonstva te širila raznorazne neistine i klevete o Valdenzima kao opasnim hereticima koji potiču na opasne rituale.

Crkvu je posebno smetalo što su laici uprljali prst i u nebiblijska učenja crkve tražeći da se ta učenja izmijene.

Istraživanjem Pisma nisu se bavili samo pojedinci, propovjednici-laici nego i veći dio vjernika te se tako

zajedničkim istraživanjem došlo do istovjetnih otkrića što uči Sveto Pismo, a što službena Crkva.

Protiv svih učenja, koja su prepoznali kao nebiblijska, Valdenzi su javno djelovali potkrepljujući svoje vjerovanje Biblijom. Tako je nastao cijeli popis nebiblijskih crkvenih učenja koja su Valdenzi razotkrivali: čašćenje svetaca i molitve svecima, čistilište, crkveni oprost vremenitih grijeha (indulgencije), davanje zakletve te crkveni zakoni koji nemaju uporišta u Bibliji.

Ako se ovaj popis učenja Katoličke crkve, koja su odbacili Valdenzi, uspoređi s tezama koje je Martin Luther nekoliko stoljeća kasnije sastavio vidi se da su Valdenzi ukazivali na iste zablude zbog kojih je i Luther istupio iz Katoličke crkve i pokrenuo reformaciju.

Neke od Lutherovih teza:

21. „U krivu su stoga oni propovjednici oprosta koji govore da je čovjek uz papinsku indulgenciju oslobođen i spašen od svake kazne.“

„27. Propovijedati da duša izlazi iz čistilišta čim se u kutiju za skupljanje novca nešto ubaci, obična je ljudska priča.“

„69. Pravo blago Crkve je sveto Evanđelje slave i milosti Božje.“

„79. Bogohulno je reći kako je križ podignut pokretima papinih ruku isto vrijedan kao i Kristov križ.“

Iako na Luthera, kao teologa, Valdenski pokret nije imao većeg utjecaja, vidi se da su i Valdenzi i Luther svoju vjeru temeljili na svetom Pismu. Zato neki crkveni povjesničari Valdenski pokret nazivaju ‚Majkom reformacije‘ jer su oni i prije velikog

pokreta reformacije u 16. stoljeću bili ‚svjetlo u tami‘ šireći biblijsku istinu u teškim okolnostima sveopće duhovne tame. Prepoznavši svoju tešku misiju, u svoj grb su stavili svijećnjak s geslom: Lux lucet in tenebris (Svjetlo sja u tami).

Oni su svoju misiju „crkve u pustinji“ koja je širila svjetlost biblijske istine tijekom stoljeća, krvlju zapečaćivali.

Međutim, svako progonstvo bilo je povod da neki napuste svoj zavičaj i potraže novo mjesto za život. Tim su se načinom u okolne zemlje širili i spisi koje su Valdenzi ručnim prepisivanjem stvarali.

Inkvizicija je sve poduzela da sakrije istinu o Valdenzima uništavajući

njihove knjige i brošure, tako da se danas pronalaze samo rijetki cjeloviti primjerci ili samo fragmenti. O Valdenzima su cjeloviti ostali zapisi sa suđenja i spaljivanja Biblija na narodnom jeziku. Postoje zapisi o pljenidbu i javnom spaljivanju brošura i letaka, kao i onih kod kojih se takva literatura pronašla.

Pojavu reformacije, Valdenzi prepoznaju kao blizak i slično motiviran pokret. Obzirom da su uglavnom živjeli u Alpama, graničnim dijelovima Italije i Francuske, 1532. godine su se službeno priključili švicarskim reformatorima.

Kako Valdenzi nisu bili hijerarhijski čvrsto organizirani imali su i nekih razlika u vjerovanju ovisno o tome u kojoj su zemlji bili i s kojim protestantskim crkvama su dolazili u doticaj.

U Italiji su slobodu dobili tek 1848. g. kad su mogli javno djelovati

i imati građanska prava kao i ostali stanovnici Italije.

Koliko teških zločina i nepravde je kroz stoljeća nanoseno Valdenzima od strane Katoličke crkve ne može se sa sigurnošću utvrditi.

Da su odgovornosti svjesni i današnji čelnici crkve svjedoči događaj od prije dvije i pol godine (22.6.2015.g) kad je papa Franjo posjetio Valdešku crkvu u Torinu i po prvi put javno priznao da se prema Valdenzima, samo zbog njihove vjere, postupalo neljudski i nekršćanski.

Pred prepunom Valdeškom crkvom papa Franjo je izjavio: „U ime Katoličke crkve molim vas oprost za nekršćansko, pa čak i neljudsko, držanje i ponašanje koje smo tijekom povijesti imali prema vama“. - <https://www.vecernji.hr/vijesti/papa-franjo-moli-oprost-valdeske-crkve-1011624>

Temeljeći svoju vjeru na Pismu, a odbacujući dodatke crkvene tradicije, Valdenzi su sigurno bili preteče reformacijskoj lozinki- Sola Scriptura - samo Pismo, dok je njihov miroljubiv stavi i istovremeno ustrajno odbijanje da se pokore propisima državne religije svakako bio preteča današnjem razumijevanju slobode vjeroispovijesti i slobode savjesti.

Spomenik ujedinjenja sa švicarskim reformatorima

Mladen Aradski

Najveći vjerski i društveni pokret 16. stoljeća u Europi je protestantska reformacija. Kroz nju su se u crkvu pokušale unižeti duhovne i strukturne promjene vraćanjem na ono što je crkvi i bila svrha - naviještanje Kristovog evanđelja, a koju je uslijed svjetovnih poslova i interesa skoro u potpunosti zapustila.

Najvažnija crkvena učenja, koja su reformatori osporavali jer su prepoznali da su utemeljena na crkvenoj tradiciji, a ne na Svetom pismu, bila su: apostolsko nasljeđe - vjerovanje da su Dvanaestorica apostola prenijeli svoj autoritet na nasljednike, koji su taj apostolski autoritet opet prenijeli na

svoje nasljednike, što se nastavilo kroz naredna stoljeća. Prema tom učenju i Rimski biskupi, pape, nasljeđuju primat u neprekinutom slijedu sve do „prvog Rimskog biskupa“ apostola Petra. Iz toga je izvedeno isključivo pravo i jedinstveni autoritet crkvenog učiteljstva da tumači Sveto pismo i potvrđuje nauk. Zatim, mogućnost da se čovjek iskupi od grijeha plaćajući oprostajnice, čak i za umrle te posrednička uloga svećenstva i svetaca između vjernika i Boga.

Istovremeno, duhovno stanje svećenstva i same rimske kurije bilo je sablažnjivo i više nego zrelo za korjenitu reformu. O tome piše poznati katolički svećenik i crkveni povjesničar August Franzen.

„Zloupotreba je bilo svugdje. Bilo je nakaznosti u religioznom životu, koje su se često odražavale u nezdravom stvaranju svetaca i relikvija, u neobuzdanom hodočašćenju i

svakakvim beznačajnim oblicima pobožnosti. Ta je pobožnost bila teško opterećena lakovjernošću, čežnjom za čudesima, praznovjermem, strahom pred paklom i đavlom te bolesnom tlapnjom o vješticama.

Postojale su zloupotrebe i u crkvenoj upravi; ta se uprava ukočila u kojekakvim formalnostima, pa je izgledalo kao da Crkva ima pravo na život samo zbog toga da bi skupljala posve materijalistički zasnovane poreze i takse. Zloupotrebljavalo se crkveno izopćenje u neduhovne svrhe; simonistička (kupovina crkvenog položaja za novac) trgovina s nadarbinama (posebno velike darovnice crkvi) i opskrblijanje rodbine nisu postojali samo u Rimu nego i u biskupijskim i arhiđakonskim upravama. Bilo je i teških moralnih zloupotreba i prijestupa kod svećenika i svjetovnjaka. Ljudi su se tužili zbog nečudorednog života svećenika, redovnika i redovnica i o tome ima bezbroj priča, a što je najgore, čitavi staleži i

zajednice, katkada čitavi samostani, bili su time okuženi.“¹

Posebno sablažnjivo bilo je ponašanje papa. Tako je Inocent VIII. (1484.-1492.) imao vanbračnu djecu, a Alexandar VI. (1492.-1503.) koje mu je bilo ime Rodrigo Borgia postao je poznat kao jedan od najraskalašenijih Papa tog vremena. Zatim Lav X. koji je imao slogan «Bog nam je dao papinstvo – uživajmo u njemu!», te je 1517. uveo učenje o kupnji oprosta.“¹

Počeci reformacije u hrvatskim krajevima

Iako se hrvatske zemlje nisu našle u centru reformacijskog pokreta, vrlo brzo su i do njih doprle glavne ideje protestantskog učenja.

„Prvotno se reformacija u hrvatskim zemljama širila unutar Katoličke crkve. Mnogi su svećenici, poglavito glagoljaši, prihvatili načela reformacije gleda Božje riječi i vršenja službe Božje na hrvatskom jeziku. U prvoj polovici 16. stojeća bilo je nekoliko žarišta unutar Katoličke crkve u kojima se evangeličko i reformirano učenje propovijedalo i iz kojih se širilo na druga područja. Najznačajnija žarišta bila su u Istri, Međimurju, u okolici Zagreba i Metlike te u istočnoj Slavoniji i Baranji.“²

„U Istru je reformacija došla preko Venecije i Kranjske, čiji su staleži u početku otvoreno prijavili novim vjerskim načelima (...), a iz parnica što ih je mletačka inkvizicija povela protiv reformatora po Istri i Dalmaciji doznajemo da se reformacija dotakla svakog mjesta u Istri, dalmatinskih gradova Kotora, Splita, Šibenika, Trogira, Osora i Zadra te otoka Cresa, Korčule, Krka, Hvara, Paga i Raba. (...) Mnogi su svećenici u Istri prijavili uz reformaciju, osobiti glagoljaši, jer se ona širila na narodnom jeziku i dragoj im glagoljici (...) a neki su biskupi propovijedali i reformacijsko učenje, primjerice koparski biskup Petar Pavao Vergerije, tršćanski biskup Petar Bonomo i Franjo II. Jozefić Rican te Pulski biskup Ivan Vergerije. (...) Ni svećenici ni biskupi nisu osnivali protestantske župe u Istri, već su protestantskim učenjem služili u katoličkim župama, sve dok ih crk-

vene vlasti (potpomognute inkvizicijom) nisu protjerale ili zatvorile.“³

„Na području zagrebačke županije najviše su se istakli domaći propovjednici: luterani Ivan Drugnić i Grgur Vlahović, te kalvinisti Mihovil Bučić i Benedikt Blažeković. Zagrebački biskup Matija Bruman (1558.-1563.) tolerirao je protestantsko propovijedanje Evanđelja, te je i sam volio poslušati dobru i evanđeoski utemeljenu propovijed. Tako je bio u Okiću, zajedno s banom Petrom Erdödyjem (1557.-1567.) i drugim uglednicima, kada je glasoviti protestantski propovjednik Grgur Vlahović ondje propovijedao Evanđelje.

U Vojnoj krajini centar reformacije je bio Karlovac gdje se protestantizam održao sve do 1568. kada su došli franjevci i potisnuli ga ostrim protureformacijskim djelovanjem.“⁴

U početnom širenju protestantizma u sjevernoj Hrvatskoj jednu od vodećih uloga imao je Hans Ungnad iz Varaždina, vojni kapetan Štajerske i vrhovni kapetan donjoaustrijskih teritorija (koje uključuju današnju Slavoniju i središnju Hrvatsku). Njegova osnovna misao bila je da u sve pogranične krajeve, koji su bili pod njegovom kontrolom, i u krajeve pod osmanskim okupacijom, proširi protestantizam. U tu svrhu pokrenuo je slavensku protestantsku tiskaru u Urachu (Njemačka) uz pomoć čijih knjiga bi širio reformacijske ideje.“⁵

Hans Ungnad

Ukupno je u hrvatskoj tiskari u Urachu tiskano oko 25 000 različitih knjiga na hrvatskom jeziku. Iako te knjige nisu lako nalazile put u hrvatske krajeve, glad za literaturom na narodnom jeziku i odlučna namjera i cilj protestanata da svaki vjernik dobije bar dio Svetog Pisma na svom jeziku, rezultiralo je širenjem ideja protestantizma u većinu hrvatskih krajeva putem knjiga i brošura.

Frankopani i Zrinski podržavaju i prihvaćaju reformaciju

Uz svećenike, biskupe i obične vjernike načela i ideje protestantizma prihvaćaju i vodeće hrvatske obitelji Frankopan i Zrinski. Tako Bernardin Frankopan „oko 1521. povjerava petorici svećenika da cijelu Bibliju prevedu na hrvatski jezik. Imao je nakanu tiskati je glagoljicom. Prevedena vjerojatno jest, jer hrvatski protestanti navode da su ju koristili za predložak, ali nije sačuvana.“⁶

„Promicatelji reformacije u Međimurju bili su njegovi feudalni gospodari knezovi Zrinski. Juraj Zrinski Stariji (1549.-1603.) se od 1570. godine javno deklarirao protestantom te je iz Međimurja protjerao sve katoličke svećenike i doveo protestantske propovjednike dok je u Nedelišću 1571. osnovao protestantsku tiskaru.“⁷

„U drugom razdoblju širenja protestantizma osnivaju se protestants-

ke crkvene općine diljem hrvatskih zemalja. U Slavoniju i Baranju je reformacija dopirala iz Ugarske i Međimurja. Zlatno doba naviještanja evanđelja po protestantskim propovjednicima u Slavoniji bilo je između 1540. i 1560. godine.(...)

Među najpoznatijim protestantskim propovjednicima bio je Mihajlo Starin, bivši franjevac, koji je u šest godina propovijedanja u Ugarskoj (današnjoj Baranji) i Slavoniji reformirao i uspostavio 120 protestantskih župa te predvodio sinodu u Tordincima, održanu 1551. godine.“⁸

Mihajlo Starin

Po njemu je Protestantska reformirana kršćanska crkva u RH nazvala svoje teološko učilište u Osijeku - "Mihajlo Starin".

Najpoznatiji hrvatski reformatori teolozi, pisci i prevoditelji

U ovom članku, zbog ograničenog prostora, detaljnije ćemo spomenuti samo tri najpoznatija reformatora, koji potječu sa hrvatskih prostora. Oni su svojim djelovanjem, pisanjem i prevodjenjem, omogućili da protestantske ideje i literatura dopru i u hrvatske krajeve. Među njima, svakako je najpoznatiji, Matija Vlačić Ilirik. Rođen u Labinu 1520. godine, školovao se u Veneciji i Njemačkoj. Godine 1544. na Wittenberškom protestantskom sveučilištu postaje magistar slobodnih umijeća,

Matija Vlačić Ilirik

te profesor hebrejskog i grčkog jezika. Već tada je bliski suradnik Luthera i Melancthona. Napisao je oko 200 radova od kojih su mnogi ostali neobjavljeni. Glavni je organizator i jedan od urednika monumentalne Crkvene povijesti poznate i pod naslovom „Magdeburške centurije“. U tom djelu daje se kritička povijest kršćanstva, s elementima opće povijesti, do uključivo 13. st. u 12 svezaka, te označava papu kao antikrista.

Najzrelije i najopsežnije mu je djelo „Ključ Svetog Pisma“ 1567., u kojem se potvrdio kao tvorac protestantske hermeneutike i hermeneutike uopće.“⁹

Ključ Svetog Pisma u drugom izdanju iz 1674.

Vlačić je naglašavao potrebu prevodenja svetopisamskih tekstova na narodne jezike, pritom se poziva na ustaljenu praksu u hrvatskim ili ilirskim crkvama koje su i u njegovo vrijeme bogoslužje obavljale na narodnom jeziku. Njegovi spisateljski radovi svrstavaju ga među najutjecajnije protestantske reformatore. Umro je 11. ožujka 1575. godine.

Stjepan Konzul Istranin (1521.-1579.) hrvatski pisac i prevoditelj iz Buzeta. Djelovao je kao svećenik glagoljaš u Starom Pazinu. Kasnije je prešao na protestantizam. Zbog toga je 1549. godine prognan iz svoje župe

Stjepan Konzul

pa je 1552. godine otišao u Njemačku. Ondje je došao u doticaj s Primožom Trubarom i napokon stupio u službu Ivana Ungnade kao prevoditelj, priređivač tekstova i korektor, u početku i slagar hrvatskih knjiga u Urachu...

Konzul je 1561. godine angažirao Antuna Dalmatina za prevoditelja u tiskari. Dalmatin je znao grčki i hebrejski, a Konzul slovenski, njemački, latinski i talijanski jezik.

Stjepan Konzul Istranin i Antun Dalmatin izdali su svoj prijevod Novoga zavjeta u dva dijela, tiskan na glagoljici i ćirilici u Urachu.

Tako je Stjepan Konzul postao prvi prevoditelj Novoga zavjeta na hrvatski jezik. Rad Stjepana Konzula i Antuna Dalmatina u Urachu toliko se prožimao, isprepletao i toliko su

Antun Dalmatin

mnogo zajednički napravili da su ih suvremenici sa zahvalnošću nazivali drugim Ćirilom i Metodom.“¹⁰

„Anton Dalmatin, hrvatski protestantski pisac, rodом iz Senja, kao svećenik, vjerojatno glagoljaš, djelovao je u Istri, odakle je izgnan zbog pristajanja uz protestantizam. Sklonio se u Ljubljano, gdje je uz pomoć G. Vlahovića, J. Juričića i M. Živčića prevodio na hrvatski Novi zavjet i ispravljao prijevode S. Konzula Istranina. Početkom 1561. prešao je u službu grofa I. Ungnada te radio u hrvatskoj protestantskoj tiskari u Urachu kraj Tübingena.

(...) Uz Konzula najaktivniji hrvatski protestantski pisac uraškoga kruga. Bio je prevoditelj sa slovenskoga, njemačkoga, latinskog i talijanskog jezika, urednik i korektor vjerskih knjiga tiskanih na glagoljici, ćirilici i latinici, namijenjenih širenju reformacijskih ideja u hrvatskim zemljama (Katechismus, 1561. ...1562; Prvi del Novoga Testamenta, 1562. i 1563; Drugi del Novoga Testamenta, 1563;).“¹¹

Protureformacija

Za razliku od protestantskih načela da svaki vjernik treba čitati i razumijevati Sveto Pismo, a svako vjerovanje

Mnogi vjernici i svećenici crkve prepoznali su načela protestantizma kao logična i uvjerljiva, a nauk utemeljen isključivo na Svetom Pismu kao prihvatljiv autoritet. Ove napredne ideje vrlo su brzo dobivale pristaše u svim slojevima društva.

Shvativši da je njen status ekskluzivne i „jedine prave“ crkve ozbiljno ugrožen, a podrška cijelih pokrajina i država uskraćena, Rimokatolička crkva reagira vrlo oštro i beskompromisno raznim mjerama koje se s pravom nazivaju protureformacija. Ona je vrlo opsežno i uspješno vršena ponajviše uz pomoć Isusovaca. „Jedan od razloga osnivanja Isusovačkog reda bio je zaustavljanje širenja reformacije. Dio službe Isusovaca bio je poticati ljude na poslušnost vjeri kako ju razumije Katolička Crkva.“¹³

„Hrvatski Sabor je 1567. g. donio prvi protureformacijski zakon. „Tko istupi iz Katoličke Crkve, ne može imati u Slavoniji i Hrvatskoj bilo kakav imetak, niti vršiti javnu službu“. Toma Erdody na saboru u Požunu 1608. g. izvukavši mač iz korica izjavio je: „Ovim ću mačem istjerati tu Luteransku kugu iz naše zemlje, prije ćemo se odvojiti od Ugarske, nego dopustiti, da se ona ukorijeni u našim krajevima. Imamo rijeke: Savu, Dravu i Kupu, pa ćemo iz jedne dati piti tim novim gostima“. Godine 1609. hrvatski sabor je donio zaključak da se u Hrvatskoj i Slavoniji priznaje samo jedna vjera, katolička.“¹⁴

Crkva je uvijek tražila pomoć državnih vlasti da spriječi širenje ideja reformacije. Tako 1618. g. hrvatski sabor „zaključuje, da se ni odsada ne smiju u Hrvatsku uvoditi protestantski propovjednici. Protiv toga zaključka prosvjeduju knezovi Nikola i Juraj Zrinski.“¹⁵

Uvjereni da se za Biblijsku istinu vrijedi zalagati, životom svjedočiti i javno propovijedati mnogi iskreni vjernici i svećenici proživljavali su torture, progonstva pa i smrt. Tako Labinjanin, fra Baldo Lupetina, propovijeda na Cresu kako se nedjeljnu misu treba upućivati samo Bogu, a ne svecima, kako čistilište ne postoji, suvišno je svako posredovanje između

Ignacija Lojolski

treba provjeriti i dokazati Svetim pismom, stav Rimokatoličke crkve je da tumačenje Svetog pisma pripada samo crkvi i papi te je pod prijetnjom ekskomunikacije zabranjeno svako drugo neovlašteno tumačenje. Doktrina tj. učenje crkve nije utemeljeno samo na Svetom Pismu već i na „svetoj tradiciji“ kao ravnopravnom izvoru kršćanske objave. Vjernike se učilo da moraju, čak i protiv svoje savjesti, obavezno prihvatiti sva crkvena učenja jer će ih se u protivnom proglasiti krivovjercima i hereticima. Koliko je takav diktat opasan i kakve posljedice ima na savjest, najbolje govori izjava utemeljitelja Isusovačkog reda (Jezuita) Ignacija Lojolskog: „Vjerovat ću da je bijelo što vidim crno, ako crkva to tako odredi.“¹²

Glagoljica, Tübingen 1562.

čovjeka i Boga. Mise za mrtve naziva samo sredstvom da se vjernicima otimaju novci. Zbog ovakvih javnih istupa bio je tužen za inkviziciju te je ubrzo uhićen i zatočen u Veneciji. „Na prvom suđenju 1543. godine Baldo je osuđen na doživotni zatvor, a kako se nije odricao svojih ideja, Baldi je ponovno suđeno 1547. godine. Te godine, 27. listopada, inkvizicija ga je osudila na smrt. Ipak, kazna nije izvršena, već ju je, čini se dužd, preinačio iznova na trajan zatvor, u nadi da će se Baldo odreći «svojih zabluda». U studenom 1547. godine Alvise Lippomano, koji je određen za biskupa u Veroni, napisao je u svezi Balde «da je on najveći luteran na svijetu, koji je sposoban da i u zatvoru pridobije pristalice». Treći puta suđeno je fra Baldi 1556. i tada je 30. kolovoza iznova osuđen na smrt i to utapanjem, uz prethodno lišenje čina svećenika. Baldo je 17. rujna 1556. pred inkvizitorom službeno degradiran i potom je presuda izvršena

Baldo Lupetina

odmah, najvjerojatnije u noći od 17. na 18. rujna 1556.“¹⁶

Znakovita je presuda — doživotnog kućnog zatvora te izopćenja — izrečena Ivanu Pavlovu, krznaru iz Vodnjana koji je osuđen za kalvinizam.

On je pred svjetovnim i religijskim poglavarima te pukom, nakon mučenja i zlostavljanja, pod prisilom dao Izjavu 21. kolovoza 1583. kako bi spasio život.

»Ja Ivan Pavlov, izjavljujem i pred legatom i inkvizitorom i patrijarhom,

svetim evanđeljem kojega sam se sada, eto dotaknuo, na svoja usta, da vjerujem u svom srcu sve što sveta katolička vjera nalaže i uči, te da se ovime odričem i opozivam svako krivovjere. Vjerujem u svetu hostiju, papu, da postoji čistilište, da treba sazivati svece, da je sveta misa od Boga i da su svi kršćani dužni polaziti na misu u svečane dane, da ne treba jesti meso u petak i na kvatrene dane, da se slike i kipovi svetih imaju štovati, da se dobrim djelima i postom pomaže dušama u čistilištu, da ne treba čitati knjige od Kalvina i drugih heretika, da fratri i svećenici nemaju raditi težačkog posla, te da se ne smiju ženiti. Dobro je da je sve više svećenstva u narodu, da ga na dobar put vodi i spašava, pa je dobro paliti svjetla u crkvama pred svetim sakramentima i svecima. Od srca žalim da sam kroz 15 godina bio zaveden krivovjere te sam nesretnik ja još isto pomogao širiti. Ubuduće, pak, obećajem da neću čitati i držati ma kakvih heretičkih knjiga, i da ću svaku sumnjivu osobu odmah prijaviti inkviziciji. Ujedno izjavljujem da ću činiti svaku pokoru koja će mi biti naložena, te da joj se neću protiviti. Također obećajem da neću uteći niti pobjeći niti uteći ikamo bez dozvole svetog ovog suda, te da ću uvijek na poziv svete inkvizicije i njezinih sadašnjih i budućih zastupnika staviti osobno i u svako vrijeme pred sud. I ako bi se kad ogriješio protiv ove moje zakletve, podvrgavam se svakoj kazni. Tako mi Bog pomogao i sveto evanđelje.«¹⁷

Juraj V. Zrinski

Opsežna i energična protureformacija spriječila je dalje širenje reformacije u hrvatskim krajevima dok je na nekim područjima skoro potpuno iskorijenjena. Tako je pod vjersko - političkim pritiscima popustio je i jedan od grofova Zrinski, Juraj V. koji je, iako odgojen kao protestant 1623.g. prešao na katolicizam. Do polovice 17. stoljeća provedena je potpuna rekatolicizacija naselja sjeverozapadne Hrvatske zahvaćenih reformacijom.

No, unatoč žestokom progonu inkvizicije, te nepovoljnim društveno - političkim i vojnim okolnostima (ratovi s Turcima) protestantska reformacija nije do kraja ugušena i iskorijenjena u hrvatskim krajevima. Njen snažan poziv na duhovnu obnovu te društveni preporod pokrenuo je promjene koje su ostavile pozitivan trag do današnjih dana. Snagom svojih naprednih načela, utemeljenih na Svetom Pismu, izvršila je jak utjecaj čak i na one koji su joj žestoko protivili.

Protestantski vjernici u hrvatskim krajevima, uglavnom društveno marginalizirani i poslovno obespravljani, već prema okolnostima, potajno ili javno gajili su svoju vjeru, crpeći snagu na izvoru čiste istine, na Svetom Pismu.

Literatura:

- 1 hr.wikipedia.org/wiki/Reformacija
- 2 Crkve reformacijske baštine u Hrvatskoj str.32; S. Jambreč
- 3 Crkve reformacijske baštine u Hrvatskoj str.34; S. Jambreč
- 4 <http://rijeczivota.hr/hrvati-i-reformacija/>
- 5 <http://www.flacius.org/index.php?option>
- 6 Crkvene prilike u Rijeci i u biskupijama Senjskoj i Modruškoj ili Krbavskoj u Kožičićevo doba, str. 72, M. Bogović,
- 7 Heretik njegova veličanstva, -N. Štefanec, Zagreb
- 8 Crkve reformacijske baštine u Hrvatskoj str.34; S. Jambreč
- 9 https://hr.wikipedia.org/wiki/Matija_Vla%C4%8Di%C4%87_Ilirik
- 10 https://hr.wikipedia.org/wiki/Stjepan_Konzul_Istranin
- 11 <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=3148>
- 12 https://de.wikipedia.org/wiki/Jesuiten#cite_note-4
- 13 https://hr.wikipedia.org/wiki/Dru%C5%BEba_Isusova
- 14 <https://hr.wikipedia.org/wiki/Protireformacija>
- 15 https://hr.wikisource.org/wiki/Povijest_Hrvatske_I._%28R._Horvat%29/Ban_Nikola_Frankopan
- 16 <http://flacius.org/index.php>
- 17 Reformacija u Hrvatskoj, B. Bučanović

Upravlјati sa SVOJE DVIJE KUNE

Pam Stemmler

Na što ću potrošiti novac?

2. Dio

Stavite Boga na prvo mjesto

Ovo je važno načelo. Ono nas podsjeća da je Bog Davatelj svega i kada Mu vratimo određeni dio za Njegov rad na zemlji, On umnožava ostatak. Vidimo da se ovo stalno događa. Kakav je to financijski plan!

„Časti Gospoda svojim imanjem i prvinama svega prihoda svojega. I tvoje će žitnice biti pune obilja, a kace tvoje prelijevat će se vinom.“(Izreke 3:9, 10)

Zadovolјite svoje potrebe

Još jedno načelo brige o svoje dvije kune je da ih koristimo kako bi zadovolјili svoje potrebe. Ako ste mladi i dobivate samo malo novca, razgovarajte s roditeljima i odlučite koje potrebe će biti zadovolјene s novcem koji dobivate. Kako odrastate i zarađujete više novca, također ćete imati više troškova, pa je dobro isprva vježbati s manjim iznosom.

Ako ste stariji i uvijek ovisite o nekom drugom da vam kupi što trebate, ne nalazite se u zdravom položaju. Kao odrasli imamo odgovornost da se brinemo o sebi i svojim obiteljima.

„Ako li se tko za svoje, a poglavito za ukućane, ne stara, zanijekao je vjeru i gori je od nevjernika.(1. Timoteju 5:8)

Pomozite drugima

Sigurna sam da se sjećate da novac nije samo za vas same. Njime također treba pomoći drugima. Kad razmišljate o dijeljenju pronaći ćete PUNO potreba. Važno je spomenuti da ne možete sami zadovolјiti sve potrebe oko sebe. Shvatila sam da se moram moliti za vodstvo i da u procesu odlučivanja pomaže ako imate odvojen određeni dio za

pomaganje drugima. Ako imate 50 kuna za podijeliti, ne možete pomoći u potrebi gdje treba 500 kuna.

„Nije li ovo [post koji je Bog izabrao]: kruh svoj podijeliti s gladnima i u kuću uvesti uboge beskućnike; kad vidiš gola, da ga zaogrneš i da se ne kriješ od onoga tko je tvoga tijela?“(Izaija 58:7)

Budite oštroumni

Reklame djeluju na temelju naših emocija. Prodavači znaju da ćete kupiti njihov proizvod, bez obzira trebate li ga ili ne, ako vas uspiju emotivno vezati za njega! Ali nije dobro postupati na ovakav način. Tijekom godina sam čula mnoge ljude kako govore da „trebaju“ novi auto, novu odjeću, novi iPod, novo računalo, novi DVD, određenu hranu i piće. Je li to stvarno tako? Ne baš. Zapamtite, novac se treba koristiti za namirivanje vaših POTREBA, ne nužno vaših ŽELJA!

Prilično je jednostavno pogledati oko sebe i vidjeti da se oni koji troše sav svoj novac na zadovoljstva obično žale da nemaju dovoljno novca za ono što trebaju. Nemojte biti vođeni s „JA TO ŽELIM.“

„Tko ljubi užitak, bit će siromašan čovjek; tko ljubi vino i ulje, neće se obogatiti.“ (Izreke 21:17).

Situacija u kojoj želimo nešto toliko jako da posuđujemo kako bi ih dobili ili nismo u stanju ispuniti svoje potrebe

i odgovornosti nas stvarno može poremetiti. I ako se to dogodi dok ste mladi, može imati utjecaj na velik dio vašeg života, možda i cijeli život, osim ako naučite iz svojih pogrešaka i počnete drugačije raditi.

S druge strane, ako uspijete biti mudri u trošenju u mladosti, imate ćete prednost koju će vam planiranje i disciplina pružati kroz ostatak života.

Nije pogrešno ponekad kupiti nešto što želimo, ali je dobra navika štedjeti za neku posebnu kupovinu. Tako duže i više razmišljamo želimo li to stvarno ili ne.

Također je važno naučiti izabrati kvalitetu koju proizvod treba imati. Za neke stvari nije bitno jesu li jeftine, ali će godine pokazati da ako uspijete pronaći kvalitetu po nižoj cijeni, duže će trajati i u konačnici uštedjeti novce.

Budite uravnoteženi

Upoznala sam ljude koji kažu da će kupiti samo ono što stvarno „trebaju“, ali ne razmišljaju pravilno. Oni će možda reći da ne trebaju nužno imati grijanje zimi ili dovoljno toplu odjeću ili raznovrsnu hranu. Oni će preživjeti, ali ne dugo ili zdravo. Postoje vremena u našem životu kad stvarno trebamo vježbati puno samodiscipline jer smo oskudni s novcem, ali to ne znači da uvijek trebamo tako živjeti. Ovakvi ljudi često postanu škrtci. Tko su oni? To su ljudi koji ne žele ništa potrošiti. Oni često izgledaju kao da nemaju ništa, ali zapravo negdje skrivaju puno novca. Ne

žele trošiti na sebe ni na druge. Zapamtite, novcem trebamo pomagati sebi i drugima.

Postoji zakon koji je Bog uspostavio koji je zove „sjetva i žetva“ i on također utječe na naše financije. On kaže, što posijete (posadite) to ćete požnjati (ubrati).

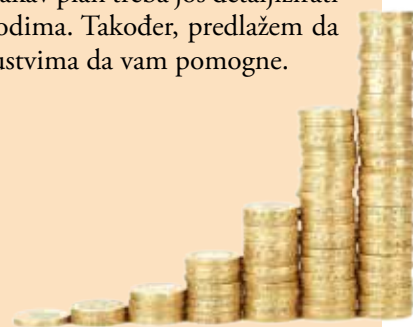
Dok radimo marljivo i pažljivo, stavljajući Gospoda na prvo mjesto u svemu, pažljivo upravljajući onime što je stavljeno u naše ruke, On nas može blagosloviti umnožavajući naša sredstva. Vjerujte mu i vidjet ćete!

Budžet

Budžet je plan trošenja. To znači da pogledate koliko novca imate i onda napravite plan postotaka za određene kategorije. Jedan primjer bi ovako izgledao:

- 10% u štednju za lošija vremena ili za neku veliku kupnju
- 20% za kupnju odjeće i drugih potrebnih kupovina
- 40% za stanovanje ili stanarinu ili hipoteku
- 15% za prijevoz
- 5% za razne troškove

Ovo je samo primjer i postotci nisu nužno oni koje bi vi koristili u svojem slučaju. Ovakav plan treba još detaljizirati ovisno o vašoj starosti i prihodima. Također, predlažem da pitate nekog s uspješnim iskustvima da vam pomogne.

MUDRA EKONOMIJA - NEMOJTE DUGOVATI NIKOME

Kad biste mogli vidjeti bankovne račune većine obitelji i država saznali bi šokantnu činjenicu. Većina ljudi su u dugu - velikom dugu! Gdje to počinje? S malim stvarima. Što Biblija kaže o dugu i dugovanju drugima?

Nikomu ništa ne dugujte, osim da ljubite jedni druge. Jer

tko ljubi drugoga, ispunio je Zakon.“ (Rimljanima 13:8)

Najbolji način da izbjegnemo dug je da marljivo radimo i pažljivo planiramo. Uskoro ćemo još o tome diskutirati. Možemo stavljati novac na stranu za buduće namjene i možemo imati poseban fond za hitne slučajeve.

Što ako smo već u dugu? Onda radite i riješite ga se. Ovo zahtjeva disciplinu i samoodricanje. Morate napraviti plan i držati ga se. Bit ćete začuđeni koliko se slobodno i bogato osjećate kad je teret skinut s vaših leđa.

Dug ne utječe samo na vas. Utječe na sve oko vas. Ako

niste u mogućnosti otplatiti dugove, vi zapravo svjedočite protiv Krista umjesto za Njega. Također ste teret nekom drugom, možda prouzrokujući bol ili štetu i nekom drugom. To je ozbiljno!

DOBRO PLANIRANJE POČINJE ODMAH!

Mnogo siromašnih ljudi je siromašno jer potroši svoje novce čim ih dobiju.

Sad ste uvjereni da želite živjeti ekonomičnim životom i mudro planirati financije. Kad to i kako počinje? Na prvom mjestu želim reći da je ovo veoma sažet pregled ove teme. Postoji mnogo toga za naučiti i bilo bi dobro da se savjetujete s onima koji imaju „osjećaj za financije“ uz Božji Duh i da ih pitate pitanja specifična za vašu situaciju. Prva stvar s kojom treba početi je plan. Taj plan može uključivati:

- a. Kako zaraditi novac.
- b. Vaš budžet.
- c. Skupljanje ostataka.

Postoji još jedno načelo u financijama o kojem se obično ne govori puno. To je načelo „sakupljanja ostataka.“ Naziv dolazi iz Biblijske priče u kojoj je Isus čudesno nahranio tisuće ljudi. Ali to što je hrana bila umnožena nije značilo da oni mog baciti sve što je ostalo. (Pogledajte Ivan 6:12, 13.) Ovo je veoma važno ako ćete biti mudri u vezi novca.

Ako netko zaradi 500kn i sve potroši, nalazi se u lošijoj situaciji nego netko tko zaradi 250kn i nešto mu ostane. Što čini razliku? Planiranje i prioritete.

I. Nemojte rasipati ili baciti NIŠTA! Živimo u društvu bacanja. Postoji vrijeme za bacanje kao što kaže Propovjednik 3, ali postoji vrijeme kad se stvari mogu popraviti, promijeniti ili preraditi za druge svrhe. Štednja u malim stvarima će vam donijeti više novca za veće stvari.

II. Briga o novčićima i lipama. Ako možete biti pažljivi u malim kupovinama imat ćete novaca za veće kupovine. U engleskom jeziku postoji izreka (prilagođeno prevedeno): „Brini se za novčiće i lipa, a kune i novčanice će se pobrinuti same za sebe.“ Vidjeli smo da je to istina. Dobra je navika da uzmete malu bilježnicu i zapisujete sve na što trošite novce kroz tjedan ili mjesec. Možda mislite da trošite samo malo za jednu ili drugu stvar, ali začuđujuće je kako se ti mali iznosi nakupe. Ako potrošite samo 5 kuna dnevno na male stvari koje zapravo ne trebate, to bi bilo skoro 2000 kuna godišnje i ako doživite recimo 80 godina, sveukupni iznos bi bio - jeste li spremni? 146,000 kuna. Time stvarno možete već kupiti nešto, zar ne?

Kad zbrojite sve svoje male troškove, pogledajte na popis i pogledajte ako postoje stvari koje stvarno niste morali kupiti. Pomnožite taj iznos s godinama i razmislite želite li promijeniti na što trošite novac.

III. Nemojte davati onima koji ne trebaju. Što? To zvuči sebično. Ali nije. Dati nekome tko ne treba ili koji će to pogrešno upotrijebiti bi bilo rasipanje Božjeg i vašeg novca. Budite mudri. Ako je netko gladan ili gol ili u potrebi za skloništem, dobro je da mu pomognete. Možete štedjeti određeni iznos samo za pomaganje drugima.

CILJ!

Na kraju, trebamo zapamtiti prioritet svoga života. On nije da se obogatimo!

„Bolje je malo u pravednosti nego veliki prihodi bez pravde.“ (Izreke 16:8)

Naš najvažniji prioritet je da zadobijemo blago vječnog života. Uvidjet ćete da će novac biti sredstvo za pomoć ako ovo zadržite kao svoj motiv i smjer. Ovaj stav će ukloniti

stres oko pokušavanja zadobivanja bogatstva u ovom svijetu i dati vam predivne blagoslove dok pomažete drugima. Učinite što je potrebno da pravilno upravljate sa svoje dvije kune i zadobit ćete nebrojna vječna bogatstva.

Uživajte!

Bili smo u ČEŠKOJ!

David Žic - SAD

Radu Ionita - Rumunjska

Nevio Aradski

Grupa mladih iz Hrvatske je ranom zorom 3. srpnja krenula prema Hotelu Ort u češkoj regiji poznatoj kao Češki raj gdje se održavao ljetni kamp za mlade pod geslom "Budi drugačiji". Nakon dugog putovanja kroz Mađarsku pa kroz Slovačku i na kraju kroz Češku, stigli smo na mjesto kampa, Hotel Ort, koji je okružen prelijepom prirodom, blagim padinama, brežuljcima te poljima raznih usjeva.

U kampu se okupilo stotinjak mladih većinom iz Češke i Ukrajine, ali i iz Rusije, Njemačke i još nekoliko zemalja. Glavni govornici bili su David Žic iz SAD-a i Radu Ionita iz Rumunjske, a već prvi dan kad smo došli brat David nas je svojim zanimljivim predavanjem držao budnima i koncentriranima do kasne večeri. Govorili su o razlozima

zašto je važno da budemo različiti od naše okoline, također o tome na kojim mjestima i situacijama u životu možemo pokazati da smo drugačiji, na koji način trebamo biti drugačiji kako bi pokazali ispravan primjer i karakter našeg Spasitelja te koji utjecaj na naše bližnje će biti ostvaren našom različitošću od ovog svijeta.

Dan je počinjao rano ujutro jutarnjom molitvom na kojoj su uvijek govorili mladi ljudi i to o temama vezanim za misao vodilju ovog kampa. Nakon molitve i doručka, glavni govornici su iznosili propovijedi koje su pripremili i uz pauze njihova izlaganja su trajala do ručka. U slobodnom vremenu nakon ručka nije bilo mjesta besposlenosti ili ljenčarenju, naprotiv, slobodno vrijeme je bilo u potpunosti ispunjeno organiziranim aktivnostima poput raznih društvenih igara, kreativnih zadataka i sličnih. Navedene aktivnosti su bilo vrlo zabavne i korisne te su svi uživali u njima budući da su organizatori uložili puno truda u njihovom istraživanju

i odabiru, a one su uvelike olakšale brže upoznavanje i zbližavanje svih prisutnih. Važno je napomenuti da su apsolutno svi su bili uključeni u te igre jer je odmah po dolasku u kamp svatko od nas je bio dodijeljen jednom od timova u koje su bili podijeljeni svi prisutni za lakšu koordinaciju tijekom aktivnosti. Nakon večere i večernje molitve na kojoj su govorili David Žic ili Radu Ionita, mladi su imali priliku postavljati pitanja koja su ih zanimala ili ona koja se inače ustručavaju pitati pa su govornici vrlo temeljito, pomno i detaljno odgovarali na sva postavljena pitanja što je često potrajalo kasnije u noć izvan predviđenog rasporeda.

U srijedu smo išli i na izlet u kojem smo posjetili nacionalni park Češki raj, gdje smo osim razgledavanja i uživanja u očaravajućoj prirodi također sudjelovali u igrama i ispunjavali zadatke koje su nam organizatori pripremili. Najviše vremena smo proveli ispunjavajući fotografske zadatke, u kojima smo trebali zajedničkim snagama smisliti i snimiti što kreativniju i originalniju fotografiju o određenoj temi. Putovali smo autobusom pa je put i tamo i nazad bio ispunjen zajedničkom pjesmom na svim prisutnim jezicima.

U četvrtak dopodne smo izašli van te u dvorištu podijeljeni u grupe razgovarali o pitanjima koja su zanimala bilo koga od prisutnih. Na kraju je po jedna osoba iz svake grupe odabrana koja je ostalim grupama izložila pitanja i odgovore na njih, a potom je brat Radu dao svoj komentar i potaknuo otvorenu diskusiju kako bismo čuli i saznali nešto novo iz mišljenja ljudi oko nas.

Isti dan smo nakon ručka posjetili Prag, a zanimljivo je da je to bio baš dan kad se obilježava smrt Jana Husa, češkog reformatora koji je bio spaljen na lomači budući da se suprotstavio učenjima Rimokatoličke crkve i papstvu. Nakon razgledavanja ostatka grada i raznih znamenitosti, došli smo i do samog trga gdje se nalazi kip podignut u znak sjećanja na mučeništvo Jana Husa.

U petak su slijedile pripreme za subotu, dolazak mnogih drugih vjernika i izlaganja brata Radua, koji je pokazao iznimnu pažljivost u radu s mladima. Budući da je velik broj vjernika došao u subotu, nije bilo mjesta za sve u glavnoj dvorani pa je odlučeno da će mladi imati subotnju

Hotel - Ort (mjesto seminara)

školu i propovijed na otvorenome, a da će odrasli i stariji moći slušati Božju riječ u udobnosti glavne dvorane. Nakon subotnjeg ručka i kratkog slobodnog vremena, svi smo se ponovno okupili za popodnevni koncert na otvorenome u kojem su sudjelovali svi koji su htjeli slaviti Boga glazbom. Po završetku subote u dvorištu je zapaljena vatra pa smo tu večer proveli u druženju i pjesmi oko vatre, a u nedjelju ujutro, nakon zajedničkih fotografija, ispunjenih srca, krenuli smo na dug put svojim domovima.

Svima nam je ovaj sastanak ostao u lijepom i vrlo dragom sjećanju. Upoznali smo novu zemlju, nove ljude. Čuli smo nove poruke, pouke,

nova mišljenja i poglede. Naučili smo da bez obzira što smo svi različiti i što je dobro da smo različiti, svi zajedno pripadamo Božjoj obitelji, a u njoj ćemo imajući Krista u našim srcima biti ujedinjeni i jedinstveni.

Organizatori seminara

Gnjev se Božji podiže na njih i
omori najjače među njima, i mladiće
zraelu po

Ljetni duhovni SABOR

Živimo u vremenu kad i mnogi kršćani Bibliju ili Sveto Pismo ne smatraju važnim niti nadahnutim, a savjete i upute, iz te sve knjige, drže neobvezujućim. Božanska objava, u njoj zapisana, mnogima je obična legenda. Ipak, Bibliji odani vjernici ne žele prihvatiti te pogubne duhovne trendove. Želeći istaknuti značaj Biblije, a posebice životnu važnost svake riječi koja je zapisana kao 'Božja riječ' odabrana je i misao vodilja ljetnog duhovnog sabora 'Živjeti od svake riječi Božje'.

Održan od 28.-30.srpnja 2017. u Lipiku, ljetni sabor je ugostio i ove godine mnoge vjernike iz Hrvatske, okruženja i Kanade.

Kako zanemarivanje svake Božje riječi može biti tragično, razmatrano je u

subotnjem predavanju br. Voje Lukića, koji je za podlogu analizirao događaj opisan u 1. Kraljevima 13. poglavlju. Inače vjerni Božji prorok, zanemario je u potpunosti se držati svake Božje upute, poslušati svaku riječ Božju. Prekršio je samo jednu, od nekoliko zapovijedi, i taj nemar bio je koban.

Neposlušnost prema Božjoj riječi, i za nas danas, je opasna i može imati sudbonosne posljedice.

Zato je poučno ugledati se na svijetle primjere ljudi i žena iz Biblije, koji su, poslušni Božjem glasu, iskusili velike pobjede. Poseban i savršen primjer u tome je svakako Isus koji je kušan od Sotone izjavio, »Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih.«

Nedjelja je bila je u znaku krštenja mladih djevojaka, Dorine Buzdum i Estire Mandić. Nakon propovjedi br.

Voje Lukića u kojoj je naznačio kako je čin krštenja javni čin koji ustvari potvrđuje unutarnju odluku o novom životu, životu u savezu s Bogom, pošlo se na mjesto krštenja, u šumoviti ambijent malog sela Kovačevca, gdje se već više godina obavljaju biblijska krštenja. Lagani žubor potoka i pjev ptica ubrzo su nadglasali radosni hvalospjevi mladih, dodatno ukrašavajući mirne zelene brežuljke.

Najsvečaniji trenutak, uranjanje u vodu, što simbolizira ukapanje 'starog čovjeka u vodeni grob', praćen je s posebnom pažnjom prisutnih. Za Estiru i Dorinu to je bio nezaboravan doživljaj, ali i za mnoge koji su već kršteni, jer ih ovaj svečani čin podsjeća na njihovo zavjet koji su svečano dali Bogu. Neka Bog blagoslovi dobre odluke mladih sestara i bude uz njih na njihovom životnom putu.

Krštenje - NATALI I DAVID

Samo mjesec dana nakon ljetnog sabora i krštenja, održano je još jedno krštenje 27. kolovoza 2017. u Lipiku, kad su Natali Manojlović i David Ivanov odlučili činom biblijskog krštenja posvjedočiti svoje važne duhovne odluke.

U uvodnoj propovijedi pod nazivom 'Radost krštenja', br. Ozren Buriša je poseban naglasak stavio na ozračje i veliku radost koja proizlazi iz čina

krštenja. Tu radost i iskustvo doživjeli su svi oni, koji su poslušali Kristov nalog: „Tko uzvjeruje i krsti se, spasiće se, a tko ne uzvjeruje, osudit će se.“ -Marko 16:16. Odluka da svoj život stave u ruke Bogu, da slijede primjer Krista, Spasitelja, korak je kojem se raduju kako kršteni tako i svi vjernici.

Nakon propovjedi i prigodnih pjesama u molitvenom domu, našli smo se na mjestu gdje smo uz vjernike,

mještane sela Kovačevac i druge posjetitelje imali priliku sudjelovati u vrlo dirljivom obredu. Iskrena radost se vidjela na licima prisutnih, jer su dvije mlade duše, odlučile svoj život predati Kristu. Uz pjesmu 'Na brijegu Jordana', riječi propovjednika 'po vjeri tvojoj i po obećanju tvom ja te krstim' te uranjanjem u vodu, Natali i David su radosno posvjedočili svoju životnu odluku.

Orašasti plodovi U SLUŽBI ZDRAVLJA

1. Dio

mag. biologije Sanela Marić

Orašasti plodovi nezaobilazan su dio ljudske prehrane, bilo samo kao grickalice ili dodaci jelima; bogati su omega-3 masnim kiselinama, vitaminima i mineralima te s obzirom i na kaloričnost, izvor su energije. Pomažu jačanju kose i noktiju, jačanju memorije i koncentracije.

Mogu se osim sirovih, pripremati na razne načine (prženjem, kuhanjem), kao dodatak jelima ili kao jedan od sastojaka gotovih proizvoda. Koriste se i u kozmetičkoj industriji, prerađeni kao ulja ili sastojci mnogobrojnim preparatima. Zdravi su jer u prodaju dolaze u prirodnom, neprerađenom stanju.

Iako su orašasti plodovi poznati kao izvor kalorija, brojna svjetska istraživanja pokazuju kako ljudi koji jedu orašaste plodove imaju manju tendenciju obolijevanja od brojnih

bolesti. Neki od njih snažan su antioksidans koji može pomoći u borbi protiv raka, a drugi sniziti kolesterol.

Imaju pozitivan utjecaj na apetit zbog visokog sadržaja bjelančevina pa nam je osjećaj u želucu puniji i nemamo osjećaj gladi.

Orašasti plodovi bogati vlaknima, prolaze tijelom bez da se u potpunosti razgrade, a najpopularniji su: orasi, makadamija, pistacij, bademi, lješnjaci, indijski oraščići, brazilski oraščići...

ORASI

Orasi su bogati omega 3 masnim kiselinama; linolnom, oleinskom, a najbogatiji su alfa-linolenskom (koju tijelo ne može samo proizvesti), te se stoga preporučuju kao nezaobilazan sastojak svakodnevne prehrane, a naročito trudnicama. Alfa-linolenska kiselina ima važnu ulogu u održavanju zdravlja srca: štiti od upale i ovapnjenja krvnih žila, smanjuje rizik od srčanog udara i normalizira krvni tlak; važna je za kognitivne sposobnosti i normalan razvoj organizma. Jedna četvrtina šalice oraha osigurava čak 90% preporučene dnevne doze omega-3 masnih kiselina.

Orasi su još bogati vitaminom C i E, kalcijem i željezom te mineralima kao što su magnezij i fosfor. Istraživanja pokazuju da imaju brojne pozitivne učinke na zdravlje, a mogu pomoći u reguliranju tjelesne težine, krvnog tlaka, dijabetesa, sprječavaju rak te pomažu i kod nesanice.

MAKADAMIJA (Australški orah)

Iako je najpoznatija po svojoj ulozi u izradi ukusnih deserata, makadamija je također dobra za zdravlje. Stablu makadamije treba između pet i deset godina da sazrije kako bi imalo plodove. Ovaj orašasti plod bogat je zdravim mononezasićenim mastima koje smanjuju razinu kolesterola i pomažu u pročišćavanju arterija te snižavaju i razinu triglicerida. Poput mnogih drugih orašastih plodova, makadamija je dobra za srce. Izvrstan je izvor proteina, kalcija, kalija, vlakana i antioksidansa. Orah makadamija sadrži fosfor i magnezij, koji su važni za zdravlje kostiju, ali i kalcij, koji pomaže u formiranju i održavanju zdravih kostiju i zubi. Sadrži oko 7% dijetalnih vlakana koja pomažu u regulaciji probavnog sustava.